Doğan Kardeş

cizgiliforum.com

Şubat 1958 ★ 100 Ku

Amerikada Florida'nın küçük bir şehrinde şu gördüğünüz bacaksız, sevgili köpeği ile kırlara doğru uzanıp gitmişti. Hayli uzakta bir polis devriyesi ile karşılaştı. Çocuk polise evinin bulunduğu yeri bir türlü anlatamadı. Polis onu aradıkları zaman ailesine teslim etmek için karakola götürmek üzere otomobile aldı, fakat köpek arabaya girmek istemediğinden hem kaçıyor, hem de havlıyordu. Polis arabayı köpeğin arkasından yürüttü ve bir müddet sonra köpek bir evin önünde durdu. Orası çocuğun evi idi. Köpek polise yol göstermişti.

Yol Gösteren Köpek

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

Sayı : 467 - Şubat 1958
Fiatı : 100 kuruş

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi * Sahibi : Kâzım Taşkent * Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü * Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek Sokağı No. 27, Kat 1 * Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu * Telefon : 44 74 30 - 44 05 39 * Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü ziparişler Divanyolu, Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır * Yayınevi telefonu : 27 34 54 * Abone şartları : Yıllık 12 lira, altı aylık 6 lira * Yurt dışı iki misli * Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez * Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi - İstanbul

☆

Doğan Kardeş Dergisi
ve
kitapları
Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Şampiyonlara Mükâfatları Dağıtıldı..

İstanbul ilk okulları arasında tertip ettiğimiz Resim ve Ko pozisyon Yarışmasında derece alan ve mansiyon kazanan k deşlere 27 Aralık günü Liman Lokantasında yapılan bir rende Vali ve Belediye Reisimiz tarafından mükâfatları ğıtılmıştır.

Yukarıdaki fotoğrafta derece alan resimleri seyreden kardeş görüyorsunuz. İç sayfalarımızda yarışma gününe ve rene ait çeşitli resimler ve yazılar bulacaksınız.

ŞİİR BAHÇESİ

Tanınmış şairlerimizin Atatürk, memleket, tabiat ve için yazdıkları güzel şiirler «ŞİİR BAHÇESİ» adlı bir kit ta toplanarak Doğan Kardeş Yayınları arasında basılmış 160 sayfa, 115 şiir, renkli, resimli, cildli. Fiatı 3 lira.

MASAL BAHÇESİ

Bu kitap, sizi bir masal bahçesinde gezdirecektir. Ora dünya edebiyatının en olgun yemişlerine raslıyacak, bir onları tadacaksınız. Kitaptaki hikâyeler tanınmış yazarla yüzlerce eseri arasından seçilerek güzel bir türkçe ile dili ze çevrilmiştir. İyi kâğıda basılmış, bez ciltli renkli, resi 10 lira.

MERAKLI BİR HİKÂYE

Alacanın Kulakları Nerede?

BİR gün küçük Önder, otobüsle okula giderken sınıf arkadaşı Suna :

— Önder, dedi, ineklerin kulağı nerede olur? Ben bir arkadaşla bahse girdim. Sen her alde bilirsin, sizin ineğiniz ar.

Önder gülerek :

— Amma tuhaf, diye cevap erdi, ineklerin kulağı başında ur, nerede olacak?

— Evet ama, başının nerende? Boynuzlarının arkasında mı, önünde mi?

— Elbette arkasında. Yok ok galiba önünde olacak.

Önder iyice şaşırmıştı.

— Yarın söylerim, diye koşmaya kısa kesti.

Otobüs okulun önünde durğu zaman Önder şoföre sorayı akıl etti.

— İneklerin kulağı nerede olur biliyor musunuz? Boynuzlarının arkasında mıdır, önünde mi?

— Bunu sen bilmelisin, sizin ineğiniz var.

— Evet bizim bir Alaca inemiz var ama, kulaklarının nerede olduğunu bilmiyorum.

— Yarın buna cevap veririm.

Önder şoförün doğru cevap vereceğine pek inanmıyordu.

— Okuldan dönünce doğru çayıra gideyim, diye düşündü. Bakalım Alacanın kulakları nerede?

Önder eve döndüğü zaman annesi yemek pişiriyordu. Oğlunu görünce :

— Şuradan tavayı versene bana, dedi.

Önder tavayı verirken :

— Anne, dedi, Alacanın kulakları nerede?

— Ne oldu kayıp mı etmiş?

— Yok, öğrenmek istiyorum. Boynuzlarının önünde mi, arkasında mı?

— Canım bunu sen bilmiyor musun? Hele bir düşün.

— Bilmiyorum, ne olursun sen söyle.

— İyi düşünürsen hatırlarsın.

Önder annesinden cevap alamayınca anneannesine koştu. Ona da aynı suali sordu.

— Anneanneciğim, Alacanın kulakları nerede?

— Bilmem evlâdım, ben almadım.

— Şaka yapma anneanne. Boynuzlarının arkasında mı, önünde mi?

— Hayatımda kimse bana böyle tuhaf bir şey sormadı.

DEDE İLE TORUN

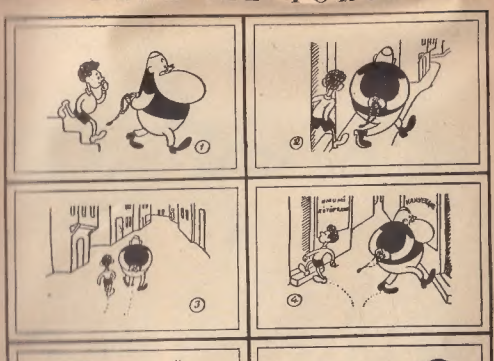

Önder ondan da cevap alamayınca gidip bakmaya karar verdi. Önce mutfağa koştu, fakat annesi orada değildi. Anneannesi de yerinde yoktu. Bari kendim gideyim diyerek çayıra doğru yola koyuldu, köşeyi dönünce anneannesini gördü. Yaşlı kadın ona :

— Nereye gidiyorsun? diye sordu.

— Çayıra gidiyorum. Ya siz nereye gidiyorsunuz?

— Ben de seninle beraber gideceğim.

Biraz daha yürüyünce Önder'in annesine rastladılar: Anneanne :

— Galiba biz hepimiz aynı yere gidiyoruz, diye söylendi.

Nihayet üçü birden çayırı çevreleyen çite vardıkları zaman orada otobüsün şoförünü görmesinler mi.. Önder :

— Burada ne arıyorsunuz? diye sordu.

— Çocukları evlerine bırakıp geri döndüm, diye adam cevap verdi.

Anneanne tekrar :

— Öyle sanıyorum ki, biz buraya aynı şey için geldik, diye söylendi.

Çitin yanına gittiler. Alaca oradaydı ama başı büyük bir ağacın arkasında olduğu için kulakları görünmüyordu. Önder nihayet dayanamıyarak .

— Hey Alaca, diye seslendi. O zaman inek döndü. Hepsi de başını görebildiler. Aynı anda :

— Nihayet öğrendik, diye bağırıştılar. Önder :

— Yarın Suna'ya Alaca'nın kulaklarının nerede olduğunu söyleyeceğim, diyordu.

İneklerin kulağının nerede olduğunu acaba siz biliyor musunuz? Bilmiyorsanız 48 inci sahifeye bakın.

DOSTUMUZ ATOM

Aranan Anahtar

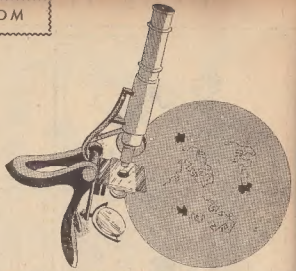

İR çiftçi şehre inip iki ko-
yun ile dört hindi satıyor.
satıştan eline 240 lira geçi-
. Acaba hindilerin her biri-
kaçara satmıştır? İşte aslâ
ledilemiyecek bir problem!
rçi bunu birçok şekilde hal-
mek mümkündür. Fakat asıl
ğru hal şekli bulunmaz. Me-
â koyunları 80 er liraya sat-
sa hindileri 20 şer liraya
mış demektir. Yahut koyun-
n her birini 60 liraya sat-
sa, hindilerin beherini 30
ya satmış olur. Böylece bu
bleme istediğiniz kadar hal
li bulabilirsiniz. Ama asıl
ğru hal şekli için bir anah-

Şekil : 2

verilmesi lâzımdır. Meselâ
koyunun fiyatı... O zaman
nen halledilebilir.

şte 1800 yıllarında atomla
aşanlar, birkaç asırdan be-
bilginleri düşündüren bu
sele gibi bir mesele karşı-
dadırlar. Artık elemanların
mlardan yapıldığı biliniyor-
Fakat elemanların ne şe-
le birleşerek çeşitli bileşim-
meydana getirdikleri he-
anlaşılmamıştı. Bir bahçe-
iki renkte parke döşenece-

Şekil : 1

ğini farzedelim. Meselâ bir siyah, bir beyaz, bir siyah bir beyaz... Bu durumda bahçeyi kaplamak için 120 parke taşına ihtiyaç olduğunu kabul edelim. Eğer usta, 50 tane siyah, 70 tane de beyaz parke getirirse yine 120 tane parke eder ama işin sonunda 20 siyah parkeyi istenildiği şekilde kullanamaz, çünkü nisbet bozulmuştur.

Bir de ikinci şekilde görüldüğü gibi başka bir parke döşeme çeşidine bakalım. Bunda her siyah parkenin etrafında sekiz tane beyaz parke vardır. Bahçeyi kaplamak için yine 120 parke ister ama, bu defa 30 tane siyah, 90 tane beyaz parkeye ihtiyaç vardır. 40 siyah, 80 beyaz olsa, bahçeyi istediğimiz şekilde döşeyemeyiz.

Bilginler, değişik elemanların bu şekilde birleşerek yeni maddeleri meydana getirdiğini biliyorlardı. Ancak bu maddeleri meydana getirmek için nasıl ve ne nisbette birleştiğini bulmaya çalışıyorlardı. Yâni yukarıda anlattığımız denklemde olduğu gibi onların da meseleyi kökünden çözmeye yarayacak anahtarları eksikti. Durmadan ölçüyor, tartıyor-

...ardı. Bazı elemanlar ancak belirli ölçülerde birleşiyordu. Her elemanın durumu başkaydı.

Bir çiftçi çocuğu

Büyük bilgin Dalton bir çiftçi çocuğuydu. Küçüklüğünü çiftlikte çalışarak geçirmişti. İlk defa 12 yaşında okula başlayabildi. Fakat bir defa başladıktan sonra çok çabuk ilerledi. Bütün zamanını kimya ve fizik araştırmalarına veriyordu. Bilhassa elemanların birleşmesiyle ilgileniyordu. Bu birleşmelerin ancak atomlarla izah edileceğini ilk defa o düşündü. Bunun üzerine kimyevî atom nazariyesini meydana koydu. Her maddenin atomdan yapıldığını ve atomları birbirine bağlayan bilinmeyen bir kudretin mevcut olduğunu anıkladı. Hattâ atomların resmini bile yaptı. Meselâ milyonlarca ve milyonlarca atomun birleşmesiyle ancak mikroskopta görülebilecek kadar küçük bir zerre peydah olacağını ve bunların da birleşmesiyle gözle görülebilecek en küçük bir maden parçası meydana geleceğini söylüyordu. Dalton zamanında artık bir elemanın atomlarının tamamiyle birbirine benzediği biliniyordu.

...ların atomları farklıydı. Bilhassa ağırlıkları değişik oluyordu.

Dalton'un atom üzerindeki çalışmaları bilgi dünyasına çok faydalı olmuştu. Fakat yukarıda söylediğimiz gibi elemanların birleşmesinin nasıl olduğu yine de bilinemiyordu. Bunu çözmek de 1811 yılında Avogadro adında bir İtalyan fizikçisine nasip oldu. Kaybolan anahtarı o bulmuştu. Daha önceki bilgilere dayanarak atomların birleşmesini izah etti ve bunları kimya formulü olarak yazdı. Meselâ 2 hidrojen ve 1 oksijen atomunun birleşmesi 1 su molekülünü meydana getiriyordu.

Kaybolan anahtar bulunduktan sonra kimya ve fizik alanında baş döndürücü bir çalışma başladı.

Atomlar iş başında

1827 yılında Robert Brown adında bir İngiliz tabiat bilgini çok kuvvetli bir mikroskopla bir damla suya bakıyordu. Suyun içinde çok küçük toz zerreleri ve yine pek küçük bitki kırıntıları gördü. Bilgin onları canlı sandı. Çünkü titreşiyor, yürüyor, durmak dinlenmek bilmeden kıpırdıyorlar-

...mıştı. İşin sırrı elli iki yıl sonra anlaşıldı. Meğer o küçük zerreleri iten, su moleküllerinin devamlı hareketiymiş. Böylece su moleküllerinin devamlı hareket halinde oldukları isbat edildi. Genel olarak bütün sıvılarda moleküller ve atomlar hiç durmadan hareket ederler. Katı cisimlerin molekülleri ise hareket edemez, fakat olduğu yerde titreşir.

Gazların atomları ve molekülleri de aynı şekilde hareket halindedir. Su moleküllerine göre bunlar daha da serbesttir. Sanki küçük sinekler gibi uçuşurlar. Bu arada çarpışan moleküller birbirine çarpan iki top gibi ayrı yönlere fırlar. Kapalı bir yerde bulunan gazların molekülleri de durmadan bulundukları yerin duvarına çarparak geri sıçrarlar.

Bir miktar gaz sıkıştırılacak olursa moleküllerin hareketi büsbütün artar. Çünkü kendi aralarındaki çarpışma daha fazla olur. Bulundukları yerin duvarına da daha fazla basınç biner. Bu sıkıştırma çok daha artarsa o zaman gazın içinde bulunduğu kap parçalanır.

Moleküllerin hareketi sı-

— Sonu 48. sayfada —

KAYBOLAN EŞEK

YOL boyunca çıngırak sesleri duyuluyor, eşekler birbiri ardısıra, sırtlarında yükleri yürüyüp gidiyorlardı. Nasrettin Hoca eşekleri değirmenden getiriyordu. Hayvanların sırtındaki çuvallarda un vardı.

Hayvanlar da, unlar da Akşehir'deki bir tüccarın malıydı. Nasrettin Hoca onun hesabına buğdayı değirmene getirmiş, öğütmüş, şimdi de geri götürüyordu. Yola çıktığı zaman güneş yeni doğmuştu. Şimdi ise vakit öğleye yaklaşıyor, geçtikleri yoldan kalkan tozlar her yerlerini kaplıyordu.

Nasrettin Hoca hem güneşten, hem de tozdan çok rahatsız olmuştu. Gözünü önündeki yoldan ayırmıyordu. Yol, bir müddet değirmene su getiren derenin kıyısından gitmiş, sonra tepelere doğru sapmıştı :

— Tam karşıdaki tepenin ardında, diye düşündü, orayı dönünce Akşehir görünecek. Tüccar şimdi bekliyordur. Doğrusu hayvanlara da iyi baktım. Bütün Akşehir'deki eşeklerden hiçbirine bu dokuz eşek kadar iyi bakılmamıştır.

Sonra tembel tembel saymaya koyuldu.

Amanın o da ne ? Eşekler sekiz taneydi. Nasrettin Hoca :

— Eyvahlar olsun, diyerek bindiği eşeğin sırtından yere atladı.

Şimdi ne yapacaktı ? Sağa koştu, sola koştu, yakındaki sırtlara çıkıp etrafa bakındı. Görünürde hiçbir eşek yoktu. Geri döndü, bir defa daha saydı. Tamam, tamam, dokuz taneymiş. İçi artık rahatlamıştı. Sevine sevine tekrar eşeğine bindi.

Şehre artık epeyce yaklaşmışlardı. Ağaçlık bir yerden geçerken tekrar hayvanları saymak aklına geldi.

Bir, iki, üç... Hoppala yine sekiz tane. Zavallı Hoca tekrar yere atladı. Sağa sola koştu, ağaçların arkasına baktı. Fakat dokuzuncu eşek görünmüyordu. Üzgün üzgün hayvanların yanına dönerek bir defa daha saydı. A... a... dokuz tane değil mi? Tekrar tekrar saydı, evet, evet eşekler dokuz taneydi. Hoca şaşkın şaşkın başını salladı. Bu işin sırrı neredeydi. Yoksa güneş başına mı vurmuştu ?

VÂDEYLE PARA

Bir gün bir komşusu gidip hocadan
Vâdeyle para ister.
«Durumum biraz sıkışıkça da...» der.
Hocaysa memnun olmaz bu ricadan.
Ah ! Olmaz, olmaz ! Ama,
Belli etmek de istemez adama.
«Vadeyle, der, para istedin demek...
Senin bu işini halletmek gerek.
Gerek ya, sen de bir kolaylık göster;
Bunların hepsini benden isteme.
Vâde vermek düşsün benim hisseme,
Parayı da başkasından buluver.

Orhan Veli KANIK

Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan (Nasrettin Hoca'dan 70 Manzum Hikâye) adlı kitaptan

Tekrar eşeğine binerek yola koyuldu. Artık şehre gelmiş sayılırdı. Hayvanları bir defa daha sayayım dedi. Hay Allah, yine sekiz tane değil mi? Zavallı Nasrettin Hoca neredeyse üzüntüsünden ağlıyacaktı. O sırada karşıdan bir hemşerisi çıkageldi. Adam Nasrettin Hocanın kara kara düşündüğünü görünce:

— Ne var Hoca, derdin ne? diye sordu.

Nasrettin Hoca boynunu bükerek:

— Sorma başıma geleni dostum, dedi. Bu eşekler sihirli midir, nedir? Giderken sayıyorum sekiz tane, eşekten indiğim zaman sayıyorum dokuz oluyor... Doğrusu anlayamadım ben bu işi...

Adam bunu duyunca öyle güldü, öyle güldü ki, belki beş dakika Hocaya cevap veremedi. En sonunda Nasrettin Hoca dayanamıyarak:

— Ne gülüyorsun be adam, dedi, bunda gülecek ne var?

— Nasıl gülmiyeyim a Hocam, senin dokuz tane eşeğin var. Ama giderken bindiğin eşeği saymayı unutuyorsun.

O. Yüksel

BENCİLLERİ KİMSE SEVMEZ

Can bir gün :

— Egoist ne demek? diye sordu bana.

Küçük Can, büyüklerin konuşmalarına dikkatle takip eden, hele bilmediği kelimelere pek meraklı olan bir çocuktur.

Dilimin döndüğü kadar anlattım :

— Egoist'in türkçesi bencildir. Latincede EGO, BEN anlamına gelir. Dilimizde bunun tam karşılığı BENCİL varken o kelimeyi kullanmasak da olur.

— Peki, bencil kime derler öyleyse...

— Bencillik, sadece kendini düşünmek, başkalarını hiçe saymak demektir. Bencil, kış soğuklarında ateşin önünde, yazın en serin köşede kurulup oturur. Sofrada en iyi yemek parçalarını seçer, etrafını düşünmez. Tabaktaki son meyvayı, kutudaki son şekeri açıkgözlük ederek kapar. Oyunlarda daima baş olmak ister. Yalnız kendisinin değil, kardeşlerinin veya arkadaşlarının oyuncak ve kitaplarını da keyfine göre kullanır. Kendinden başka kimseyi düşünmez.

Can sözlerimi dikkatle dinledikten sonra :

— Hiçbir zaman bencil olmıyacağım, dedi.

Eminim ki, bu satırları okuyan Doğan Kardeş okuyucuları da Can gibi düşünürler.

Birleşmiş Milletler

İLLETLERİN devamlı bir barış içinde dostça yaşamaları amacı ile, ilk defa, Birinci Dünya Harbi (1914 - 1918) sonunda İsviçre'nin Cenevre şehrinde Milletler Cemiyeti adı ile bir topluluk kuruldu. Fakat bunun doğmasında birinci derecede rol oynayan Amerika Birleşik Devletleri, topluluğa girmediği için Milletler Cemiyeti zayıf kaldı, amaçlarına erişemedi ve İkinci Dünya Harbi başlayınca dağıldı.

San Fransisko Konferansı

İkinci Dünya Harbinin (1939 - 1945) sonlarına doğru Birleşik Amerika, İngiltere, Sovyet Rusya ve Çin yeni bir milletler derneği kurmak için kendi aralarında anlaşarak bir antlaşma tasarısı yaptılar. Bu tasarı 1945 yılında Amerika'da San Fransisko'da toplanan 46 devlet delegeleri tarafından incelenip işlendikten sonra hazırlanan Antlaşma o devletler tarafından kabul ve tasdik edildi. İşte Birleşmiş Milletler Antlaşması böyle doğdu ve onun neticesi olan Birleşmiş Milletler Teşkilâtı 1945 Ekim ayının 24. günü resmen kuruldu.

Birleşmiş Milletler, kuruluş ve amaç

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Amerika'da New York'ta yerleşmiştir. Teşkilâtın bulunduğu yer ve binaları Amerikan kanunlarının hükmü dışındadır.

B. M. T. nın amacı iki temel ilkeye dayanır: 1) Milletler arasında barışın korunması; 2) Her milletin eşit haklarla kendi siyasi varlığını kendi dilediği şekilde nizamlaması. B. M. T. işte bu iki ilke dairesinde milletler arasında dostça münasebetler geliştirmeğe çalışır. Bunun için Teşkilât milletler arasında ekonomik, sosyal yardım meseleleri ile meşgul olur. Cins, ırk, din, dil farkı gözetmeden insanın ana hak ve hürriyetlerine saygı gösterilmesi fikrini yaymağa, hususi olarak, önem verir.

B. M. in Teşkilâtı

Bugün B. M. de üye devletlerin sayısı 81 dir. B. M. in en büyük organı **Genel Kurul**'dur. Üye devletlerin her biri tam eşit olarak bu kurulda oy sahibidir. Kurul yılda bir defa toplanır. B. M. adına son söz ve karar Genel Kurulundur. Üye devletlerin üçte iki çoğunluğunun oyu ile karar verir. Bundan az oy ile karar verilemez.

Genel Kuruldan sonra **Güvenlik Konseyi** gelir. Bu daimi olarak toplanır; 11 üyesi vardır, Amerika, İngiltere, Fransa, Sovyet Rusya ve Çin üyeleri daimî üyelerdir, altı üye de öteki devletlerin delegeleri arasından iki yılda bir seçilir.

B. M. in ayrıca **Ekonomik** ve **Sosyal İşler Komitesi** ile bir de Milletlerarası **Adalet Divanı** vardır. Devletler arasında çıkan davalar bu divanda karara bağlanır.

Genel Sekreterlik B. M. in idare işlerini ve devletlerle münasebetlerini Genel Sekreterlik düzenler.

B. M. Dışında Kalanlar

İsviçre, Birleşmiş Milletlere girmemiştir. Evvelce kendi topraklarında kurulmuş olan Milletler Cemiyetine de girmemişti. Bu devlet milletler arasında tamamiyle tarafsız olarak tanınmıştır.

İspanya ve Komünist Çin devletleri de B. M. dışında kalmıştır. B. M. e girebilmek için mevcut üyelerin çokluğu tarafından kabul edilmek şarttır. Bu iki devlet bu şart sebebinden girememişlerdir.

— Sonu 48. sayfada —

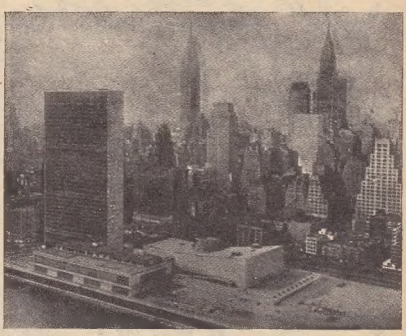

New York'ta Birleşmiş Milletler binaları (solda kutu biçiminde bina ile önde iki basık yapı)

Tam üç gündür tilkicik ağzına bir lokma yiyecek koymamıştı Kırlarda ne bir tavşan zıplıyor, ne de bir kuş uçuyordu. Soğuk, yerleri dondurmuş bütün evcil hayvanlar köydeki sıcak yuvalarına çekilmişlerdi.

Artık bu ıssız ve çıplak ovada dolaşmakta fayda yoktu!

Geçen kış aynı köyden beş tavukla, bir budala horoz aşırmıştı. Ne vurgun vurmuştu o vakit! Ziyafetin tadı hâlâ damağındaydı. Ah şimdi o semiz horozdan bir but olsaydı, ne iyi olurdu?

Tilki yavaş yavaş köyün yolunu tuttu. Köyde ufak bir evin önünde, içi tavuk dolu bir avlu vardı. Bekçisi de ihtiyar ve uyuz bir köpekti. Gündüzleri havlamıyan bu köpek, gece mi havlıyacak? Tilki bu avluya dalıp, kısmetini arıyacaktı. Yoksa açlıktan yere düşüp ölecekti.

Tilki:

— Şimdi açlıktan kurtuluyorum, şimdi doyuyorum! diyerek kendine cesaret veriyordu. İşte çit! Ama bu çit geçen yılki alçak ve yıkık çit değil! Bu yüksek ve kale gibi bir şey... Peşini kovalasalar, buradan pek kolay atlıyamıyacak.

— Ama beni kim görecek? Köpek mi? O daha geçen yıl bunamıştı. Bu yıl kimbilir nasıl ihtiyarlamıştır? Ev sahipleri de sıcak odalarında yatıyorlar.

Yavaş yavaş çite doğru yaklaştı, bahçeye atladı. İşte su kuyusu! Kuyunun yanındaki ağaçta da tavuklar tünüyor. Geçen yıl tavuklar, alt dallardan birbirine sıralanmışlardı. Tilki bütün tavukları bu dallara toplamış, kolayca alıp gömüştü.

Usulca ağacın altına vardı, yalanmağa başladı. Hiddetinden boğazı kurumuştu. Alt dallar budandığından ağaç uzamış gibiydi. Tavuklar da tâ tepeye tünemişler, erişilecek yerlerde değillerdi.

Tilki bir aşağı bir yukarı dolaşmağa başladı. Şimdi ne yapmalı? Aç dönmeyi de canı istemiyordu. Hem nasıl dönecek? Ayaklarında kendini sürükleyecek derman var mı ki?

Tilki:

— Bu iş çeviklikle olacağa pek benzemiyor, bir kere de kurnazlığa başvurayım, diye düşündü.

Ağacın dibine geldi, yavaşça ağacı salladı. Yaşlı bir tavuk bunu duyup yanında uyuyan horozu dürttü:

— Tüneğimizi sallıyan kim, horoz kardeş?

Horoz uykulu gözlerini açarak aşağıya baktı:

— Kim o? diye sordu.

Tilki yavaşça:

— Benim horoz kardeş, benim! diye fısıldadı. Midem sancıyor, kımıldanamıyorum. Ne olur aşağı in de beni ev sahibine kadar götürüver. O her hastalığı iyi edermiş..

Tavuk:

— Ayol o tilki! diye mırıldandı. Nereden de gelmiş körolası!

Horoz göz kırparak:

— Yaptığı kurnazlığın farkındayım, dedi, yeniden başını aşağıya eğdi. Tilkinin yüreği tık tık atıyordu.

— Kusura bakma, benim de ayaklarım ağrıyor, aşağı inemiyeceğim. Köpeğe sesleneyim de o seni ev sahibine kadar götürüversin.

Tilki korku ile sıçradı, yavaşça:

— Aman onu uyandırma! diye fısıldadı. O ihtiyardır, varsın uyusun. Sen azıcık bağıracak olsan ben giderim.

Horoz kurnazca:

— Ben de sana ihtiyar köpeği çağıracak değilim ki! dedi. Asıl misafirleri karşılayıp ev sahibine götüren, genç köpeği çağıracağım. Ben bu evin hizmetçisi değil, kâhyasıyım.

Sonra kanatlarını çırparak köpeğe seslendi:

— Ku kuriguuuu! Çomar nerdesin? Tembel köpek, neden işlerini bana gördürüyorsun?

Çomar yerinden fırlayarak ağaca doğru atıldı ama, tilkinin yerinde yeller esiyordu. Biraz önce bu halsiz haliyle atlıyamıyacağını sandığı yüksek çit, tilkiye şimdi oyuncak gibi gelmişti.

Güzel Sözler

★ **Her şey gibi çalışmak da öğrenilir. Çalışmasını öğrenmeyen, bir şey öğrenemez.**

★ **Gözyaşlarıyle ekenler, neşe ile biçerler.**

★ **Gelişigüzel başlanılan işlerin sonu gelmez.**

★ **Çok aceleci ile çok tembeller daima geç kalırlar.**

★ **Her zaman sağlam dur ama, hiçbir zaman boş durma.**

★ **Kendi zaaflarını bilen düşmanlarını tanıyor demektir.**

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Maçlarımızı Kazananlar

Karagözcük — Aman babacığım, ne yazık ki sen bugünkü çaya gelemedin.

Karagöz — Yaa, ben de çok üzüldüm buna. Ama ne yapayım, vücudumda bir kırıklık duyuyordum. Şu kör olası Asya gribine yakalanmıyayım diye evde kalmayı tercih ettim.

Karagözcüğün annesi — Benim de canım hiç gitmek istemiyordu ama, iyi ki gitmişim. Hiç pişman olmadım doğrusu.

Karagöz — Yediğiniz içtiğiniz sizin olsun, anlatın bakalım neler oldu?

Karagözcük — Aman sorma babacığım, sorma. Neler oldu, neler oldu. Doğan Kardeş'in Okullararası Kompozisyon ve Resim Şampiyonluk Maçlarında mükâfat ve mansiyon kazanan bütün kardeşler anneleri, babaları, velileri, öğretmenleriyle beraber oradaydılar.

Annesi — Bir alay da gazeteci vardı.

Karagözcük — Fotoğrafçılar da gelmişti.

Annesi — Maarif müfettişleri de oradaydılar.

Karagözcük — Vali ve Belediye Reisimiz de gelince bir alkıştır koptu. Sonra hemen Vedat Nedim Tör amcamız mikrofon başına geçerek konuşmaya başladı.

Karagöz — Ne dedi bakayım?

Karagözcük — Not aldım, bak sana okuyayım.

Karagöz — Aferin sana, anlaşılan sen büyüyünce gazeteci olacaksın.

Karagözcük — Okulda arkadaşlarıma rapor vermek için not almıştım.

Karagöz — Bravo, aşkolsun.

Karagözcük — Bak Vedat Nedim Tör amcamız ne dedi:

«Sayın Vali ve Belediye Reisimiz, Maarif erkânı, gazeteci arkadaşlarımız, öğrencilerimizin ebeveyni ve sanatkâr çocuklarımız.

Bu gün, burada memleketimizde ilk defa olarak tertip olunan bir resim ve kompozisyon maçında şampiyonluk kazanan çocuklarımıza Valimizin eliyle mükâfatları

Mükâfat kazanan kardeşler Valimiz Mümtaz Tarhan ve dergimizin sahibi Kâzım Taşkentle bir arada

Vali ve Belediye reisimiz : «Ben de Doğan Kardeş'in devamlı okuyucularındanım» dedi.

güzel sanatların, yazının, sözün, resmin, müziğin önemini belirtmek isterim. Burada ifşa etmeğe mecbur olduğum bir sırrım da var : O da Doğan Kardeş'in devamlı okuyucularından olduğumdur. Hayatımın çocuklar arasında geçen anları benim en mesut zamanlarımdır. Onların okuduklarını okur, onların müsabakalarını takip eder, Doğan Kardeş okulunda onlarla beraber olurum. Bu itibarla benim de okuyucusu olduğum bir derginin tertip ettiği bu hayırlı teşebbüsün diğer sahalara da teşmil edileceğinden emin olarak yavrularımı tekrar kucaklar, onların mükâfatlarını vermekten duyduğum büyük hazzı belirtmek isterim.

dağıtılacaktır. Bu teşebbüs, on üç yıldan beri muntazaman çıkan Doğan Kardeş dergisinin bir fikriydi. Yapı ve Kredi Bankası'nın bir kültür hizmeti olarak yayınlanan bu dergi, memleketimizde ilk defa olarak okullararası bir kompozisyon ve Resim Maçı yapmak teşebbüsünde bulundu. Ne güzel bir tesadüf eseridir ki, Sayın Valimiz bir yandan bilek maçı yapmak bahanesiyle kurulan bazı kumar salonlarında zamanlarını, paralarını, ahlâklarını israf edenlerle mücadele ederken, biz burada, bu gün kendilerinin uğurlu eliyle fikir ve sanat maçı yapan çocuklarımızın mükâfatlarını dağıtacağız. Bu fikri evvelâ şehrimizin Maarif Müdürü Sayın Hayrullah Örs'e açıkladık. Bizi büyük bir alâkayla karşıladılar. Bütün Maarif teşkilâtiyle destekliyeceklerini vaad ettiler. Nitekim de öyle yaptılar. Kendilerine ve hepinize teşekkürlerimizi sunmak bizim için en zevkli bir vazifedir.

«Çocuk bizim ana dâvamızdır. O cemiyetin nüvesi, bahçede gül, saksıda karanfildir. Çocuk okulda öğretmenin elinde, tıpkı Dâvut Peygamberin elinde çekil ve hüviyet kazanan demir gibi şahsiyet kazanır, şekil alır. Bu büyük muvaffakiyette birinci pay elbette ki, öğretmenlerin, sonra da öğrencilerimizindir. Burada mükâfat kazanan çocuklarımızı tebrik ederken eğitimde bilhassa

Annesi — Bu sözler bitince, Vali Bey alkışlar arasında mikrofon başına geldi.

Karagöz — Vali Beyin de sözlerini not ettin mi ?

Karagözcük — Tabiî ettim babacığım, bak dinle :

Karagöz — Doğrusu çok güzel konuşmuş Vali babamız. Demek o da benim gibi Doğan Kardeş okuyucularındanmış. Buna çok sevindim.

Karagözcük — Sonra Vedat Nedim Tör amcamız mükâfat ve mansiyon kazanan çocukları bir bir adlariyle çağırdı. Hepsi sıra ile geldiler. Vali babanın elini öptüler. Mükâfatlarını ve hediyelerini aldılar.

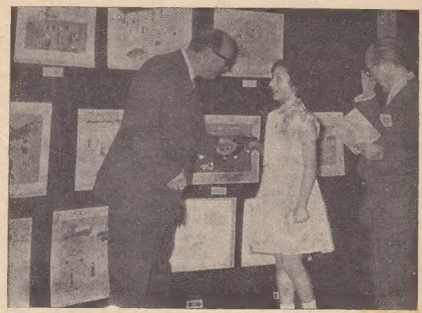

Vali ve Belediye reisimiz Mümtaz Tarhan bir kardeşimize mükâfatını veriyor.

Mükâfat kazanan kardeşlerimizden dördü Doğan Kardeş objektifi karşısında.

Karagöz — Ne aldılar bakayım?

Karagözcük — Resim ve kompozisyonda birinci gelenler 250 şer liralık, ikinci gelenler 150 şer liralık, üçüncü gelenler 100 er liralık, dördüncü gelenler 75 er liralık, beşinci gelenler 50 şer liralık birer İkramiyeli Aile Cüzdanı aldılar. Mansiyon kazanan 22 kardeş de üç tane Doğan Kardeş kitabı.

Annesi — Ciltli, renkli, birbirinden güzel üç Doğan Kardeş kitabı.

Karagözcük — Hepsi ne kadar sevindi anlatamam.

Karagöz — E, mükâfat ve hediye kazanamayanlara bir şey vermediler mi?

Karagözcük — Onlara da birer yıllık Doğan Kardeş abonesi.

Karagöz — Aaa, bak bu da iyi.

Karagözcük — Daha bitmedi babacığım. Mükâfatlar dağıtıldıktan sonra, Şehir Tiyatrosu sanatkârlarından Bayan Nedret Güvenç, mükâfat kazanan beş yazıyı okudu. Hepsi ayrı ayrı alkışlandı.

Karagöz — Ya resimler?

Karagözcük — Resimler de güzel beyaz kartonlara yapıştırılmış, panolara asılmıştı.

Annesi — Fotoğrafçılar da durmadan resim çektiler.

Karagözcük — Her şey bitince doğru büfeye. Çeşit çeşit pastalar, bisküviler, sandöviçler, meyvalar, yemişler, limonatalar, çaylar, daha neler de neler. Yedik, içtik. Güldük, gülüştük.

Annesi — Sözün kısası, doğrusu herkes memnun kaldı.

Karagöz — Ah şu Asya Gribinden korkmasam ben de gelirdim. Siz orada yiyip içerken ben de burada buram buram terledim.

★

Kompozisyon yarışmamızda derece alan kardeşlerin yazılarını ve resimlerini bu sayımızda bulacaksınız. Resim yarışmamızda derece alan Cahide Üstünelli, Müfit Ertuğrul, Meral Erdoyuran, Günal Dinsel ve Perihan Varlı'nın resimlerini de gelecek sayımızda basacağız.

★

KOMPOZİSYON YARIŞMASINDA MANSİYON KAZANANLAR

Hacıhüsrev İlkokulundan Emine Yeşilbulut; Karagümrük İlkokulundan Gülden Köprülü; Ihlamur İlkokulundan Yurdan Esmerdağ; Dikilitaş İlkokulundan Hidayet Sağlam; Osmangazi İlkokulundan Eriş Akman; Moda İlkokulundan Turan Aksoy; Çapa İlkokulundan Saba Torosdağ; Dikilitaş İlkokulundan Miray Süme; Nişancı Mehmet Paşa İlkokulundan Leylâ Çimili; Oruçgazi İlkokulundan Aşkın Karaca.

RESİM YARIŞMAMIZDA MANSİYON KAZANANLAR

Özdemiroğlu İlkokulundan Tarık Sevimer; Silivrikapı İlkokulundan Kâzım Tunçay; Ahmetpaşa İlkokulundan Atilâ Erten; Ebussuut İlkokulundan Nebahat Acır; Büyükdere İlkokulundan Osman Kaya; Barbaros İlkokulundan Yavuz Süvari; Sultantepe İlkokulundan Hatice Gökalp; Mehmet Akif İlkokulundan Yalçın Dinçsoy; İhsan Sungu İlkokulundan Salih Arslan; Bostancı İlkokulundan Emine Çeliköz; Talât Paşa İlkokulundan Hüseyin Aydoğan; Pertevniyal İlkokulundan Merih Sencer.

★

Doğan Kardeş, yarışmamıza katılan bütün kardeşlere teşekkür eder.

Mükâfat kazanan yazıları o gün Şehir Tiyatrosu sanatkârlarından Nedret Güvenç okudu.

İKİ KARDEŞ

— Artık ölüyorum, çocuklarım. Gözlerim kapandıktan sonra bahçeye gidin, elma ağacının dibini kazın. Orada sizin için sakladığım bir şey bulacaksınız. Onu alır, kardeşçe paylaşırsınız.

İhtiyar sözlerini tamamladıktan sonra ölür.

Babalarını mezara bırakan iki çocuk, hemen elma ağacının dibini kazarlar ve iki çömlek bulurlar. Birisi ağzına kadar altınla, öteki de buğdayla doludur. İki çömleği alıp kulübelerine dönerler. Büyük kardeş küçüğe :

— Artık geç oldu, der. Şimdi yatalım da yarın sabah bütün altınları ve buğdayları eşit olarak paylaşırız.

Küçük kardeş uyuya dursun, büyüğü usulca yatağından kalkar, altın çömleğini alıp kaçar. Emektar köpekleri Karabaş da peşinden gider. Küçük kardeş sabahleyin uyanınca, olanı biteni anlar, ağlıya ağlıya yollara düşer. Bir yol dönemecinde bir ihtiyar kadına raslar. Kadın, niçin böyle acı acı ağladığını sorunca, küçük kardeş her şeyi anlatır. Kadın onu teselli ederek :

— Ağlama çocuğum, der. Bak henüz gençsin. Bir çömlek buğdayla iki sağlam kol sana yeter de artar bile. Yarın gel de ben sana kendi öküzlerimi vereyim, git buğdayını ek !

Delikanlı buna pek sevinir. Kocakarının sözlerini bir bir tutar. Bahçeye buğday eker. Yazın tam otuz kilo buğday alır. İkinci yıl bahçenin bütün köşe bucaklarını sürüp eker, üçüncü yıl ambar buğdayla dolup taşar. Hemen kendine bir çift öküz, bir tarla satın alır. Sonra güzel bir ev yaptırır.

Aşırdığı çömlekle dışarı fırlayan büyük kardeş ise gecenin karanlığında epeyi yürür. Nihayet gide gide bir hana varır, orada üç sarhoşa raslar. Hemen onların yanına oturur, masanın üzerine avuç dolusu altın saçarak adamlara yemek ikram eder. Dört sarhoş tam dokuz gün dokuz gece yiyip içerler, çılgınca eğlenirler. Onuncu akşam aralarında bir kavga çıkar. Bıçaklara sarılırlar. Bundan sonrasını hatırlıyamıyan büyük kardeş kendini hapishanede bulur. Karabaş da hapishane kapısının dışında efendisini bekler.

Aradan yedi yıl geçer. Bir sonbahar günü küçük kardeş evinde yemek yerken kapıdan sünepe bir dilenci görür. Yanında da yaşlı bir köpek solumaktadır.

Küçük kardeş elini cüzdanına atarak para çıkarır. Tam dilencinin eline koyacağı sırada, köpek birdenbire onun üzerine atılır, kuyruğunu sallamağa başlar. Bunun üzerine dilencinin yüzüne dikkatle bakınca, karşısındaki dilenci kılıklı adamın vaktiyle kendisini aldatan büyük kardeşi olduğunu görmez mi ?

O yemiyorsa ben yerim !

Pek soğuk bir kış akşamı, sahil kasabalarından birine atlı bir yolcu girdi ve doğruca hana gitti.

Han odası dolu idi; müşterilerin çoğu da ocak başına toplanmışlardı. Yolda hayli üşümüş olan bizim yolcu oturacak yer bulamadı; kimse de dönüp yüzüne bile bakmamıştı.

Bu hal karşısında yolcu hancıya döndü ve yüksek sesle şöyle dedi :

— Hancı başı, zahmet olmazsa, benim ata hemen bir tepsi istiridye götürün. Zavallı hayvan pek açtır.

Bu sözü işitince kahvede oturanların yüzleri birden yolcuya döndü.

Hancı :

— Peki götüreyim ama, dedi, at istiridye yemez ki...

Buna yolcu kısaca sert bir cevap verdi :

— Siz benim dediğimi yapın !

Hancı başka bir şey söylemedi. İstenileni yapmak için dışarı çıktı. Bu tuhaf konuşmayı hayretle dinlemiş olan müşteriler de yerlerinden kalktılar, istiridye yiyen bu acayip atı görmek için hancının arkasından gittiler.

Yolcu ocak başında boş kalan yerlerden beğendiğine oturdu.

Çok geçmeden hancı geri geldi. Halinde hafif bir küskünlük vardı.

— İstiridyeleri ata götürdüm ama, dedi, hayvan aldırmadı bile. Zaten ben demiştim : at istiridye yer mi hiç ? Yemiyor işte !

Şimdi ocak başına rahatça yerleşmiş olan yolcu sâkin bir eda ile :

— Zararı yok, dedi, o yemiyorsa ben yerim; getir o istiridyeleri buraya...

SİHİRLİ ŞAPKA

İSVEÇ'teki Gölgelik Dağların vadisinde Oldenberg adlı bir küçük şehir vardı. Bu şehirde büyükannesiyle birlikte Franz adında cici bir çocuk yaşıyordu.

Bir pazar sabahı hava pek güzeldi. Büyükannesi Franz'a :

— Böyle güneşli havalar her zaman bulunmaz, dedi, haydi biraz dışarı çık ! Gez, dolaş !

Onu güzelce giydirdi, başına da yünden örülmüş kukuletasını geçirdi.

Franz bu işe pek sevinmişti. Koşa koşa evden çıktı. Gölün kenarından geçerken karşısında tuhaf bir adam belirdi. Doğrusu bu adamdan biraz korkmuştu. Yabancının yanına yaklaştığını görünce korkusu daha da arttı. Adamın başında geniş kenarlı kocaman bir şapka vardı. Franzın karşısına dikilip :

— Gel, dedi, şapkalarımızı değişelim.

— Olmaz, dedi Franz, benimki yepyeni. Hem senin şapkan bana uymaz ki.

— Uyar, uyar. Bu sihirli bir şapkadır. Ama durup dururken sana veremem. Mutlaka bir şapkayla değiştirmem lâzım. Onun için seninkini istiyorum.

Yabancı böyle söyliyerek şapkasının kenarlarını yukarıya kaldırdı, aynı anda yerden yükseliverdi. Kenarlarını aşağıya doğru indirince de tekrar yere kondu.

— İşte, dedi, şapkanın marifeti bu !...

Franz sevinçle :

— Peki, diye bağırdı, değişelim.

Bunun üzerine adam Franz'ın şapkasını aldı, kendisininkini de onun başına geçirdikten sonra :

— Yalnız, dedi, bu şapkayı asla başından çıkaramazsın. Ancak bir başka şapkayla değiştirirsen çıkarabilirsin.

Adam bunları söyledikten sonra koşa koşa uzaklaştı.

Franz hayatından pek memnundu. Önce kendisini küçük uçuşlara alıştırdı. Sonra arkadaşlarını bularak onlara numaralar yaptı.

Nihayet akşama doğru eve döndü. Daha kapıdan girerken :

— Anneanne, dedi, bana bak ! ..

Anneanne mutfakta yemek pişiriyordu. Başını çevirip baktı. Franz onun baktığını görünce şapkasının kenarını yukarıya kaldırarak uçuverdi. Hem heyecanla fazlaca uçmuş, başı tavana çarpmıştı. Sonra tekrar yere indi.

— Bak, dedi, sihirli bir şapka buldum.

Anneannesi buna pek memnun olmamıştı. Şapkayı nereden bulduğunu sordu .

— Benimkiyle değiştim, dedi, baksana ne güzel bir şey. Senin de seveneceğini sanıyordum. Gel istersen bir de sen dene.

Franz böyle söyliyerek şapkasını çıkarmak istedi. Fakat ne mümkün, şapka sanki başına yapışmış gibiydi. Anneannesi de çıkarmaya çalıştı, ama şapkayı yerinden kıpırdatmaya imkân yoktu. Franz :

— Şimdi hatırladım, dedi, adam şapkayı başımdan çıkaramıyacağımı söylemişti.

Franz önceleri bunu pek önemli bir şey saymamıştı. Ne olacak, şapkayı başından çıkarmayıverirdi. Fakat daha ilk gece durumunun ne kadar kötü olduğunu anladı. Bir türlü doğru dürüst yatamıyordu. Kocaman bir şapkayla yattığınızı düşünün bir defa, hiç olacak şey mi bu ? O geceyi hemen hemen uykusuz geçirdi. Ama istediği zaman uçabilmenin sevincinden olacak uykusuzluğa filân aldırmıyordu.

Ertesi sabah bütün şehrin üzerinde uçtu durdu. Sonra kendi kendine :

— Bari faydalı bir şeyler yapayım, diye düşündü.

Şehrin uzak bir mahallesinde bir akrabaları otururdu. O tarafa doğru gitti. Onları birbir güçlükle ağaç kütüklerini evlerine taşırken gördü. Bu Franz'a göre çok kolay bir işti. Bir deneyeyim diye kocaman kütüklerden birini kucakladı, şapkasının kenarlarını yukarı kaldırdı. Evet koca kütüğü de beraber havalandırmıştı. Onu çabucak getirip depoya koydu. Sonra bir başkasını, bir başkasını daha... Çok geçmeden bütün kütükleri taşımıştı. Son kütüğü getirirken bahçeye çıkan evin kızı onu havada görüverdi. Ne kadar korktuğunu tasavvur edemezsiniz. Zavallıcık bağıra bağıra içeri kaçtı. Franz da kütüğü oraya koyup evine döndü.

Bu şapkanın altında gittikçe rahatsız olmaya başlıyordu. Hele geceleri hiç uyuyamıyordu. Bir gün canının sıkıntısından dağlara çıkmaya karar verdi. Bu onun için çok kolay oldu. Dağdaki yaylalarda dolaşırken bir küçük kulübe gördü. Kulübenin önünde yaşlı bir çoban vardı. Bu soğukta çobanın başı açıktı. Yanına gidip şapkasını ona

vermek istedi. Fakat ne mümkün, şapka başından çıkmıyordu. Bunun üzerine ona olup bitenleri anlattı. Çoban :

— Tam bana göre, dedi, bu şapka sayesinde uçarak koyunlarımı kolayca toparlayabilirim. Bana versen çok iyi olur.

— Ama bir daha başından çıkaramazsın. Bu şapkayla uyumak o kadar zor ki...

— Ben zaten az uyurum. Eğer uyuyup kalırsam sürüye kurt iner. Ne kadar az uyursam o kadar iyi.

— Fakat yine de size veremem. Çünkü şapkanızı kaybettiğinizi söyleyiniz. Bana bir şapka vermedikçe sihirli şapka benim başımdan çıkmaz.

Çoban bir müddet düşündü. Sonra boynuna sardığı atkısını çıkarıp başına dolayarak bir şapka biçimi verdi. Bu şapkayı çocuğun sihirli şapkasiyle değiştirdi.

Çoban şapkayı giyer giymez hemen kenarlarını yukarı kaldırdı ve uçmaya başladı.

— Heyy, nereye gidiyorsun, diye Franz bağırdı. Geri gel.

Çoban çocuğun bağırışını duyunca yere indi :

— Çok güzel bir şapka, dedi, yalnız şimdi benim işlerim çıkar, onun için seni önce şehre götüreyim.

— Çok iyi olur. Yoksa ben buralarda ne yaparım ?

Bunun üzerine Franz adamın sırtına bindi, uçup şehre geldiler.

Çoban çocuğu tenha bir yerde bıraktıktan sonra :

— İnşallah, dedi, baharda gelir, seni yine sırtıma alıp dağlara götürür, gezdiririm.

Franz şapkadan kurtulduğunu anlatmak için sevine sevine eve koştu.

BU DA VELİ, O DA VELİ

Bu Veli iştahlı iştahlı yemeğini yerken karşısında oturup onu seyreden arkadaşına hiçbir ikramda bulunmaz. Onun karnı tok mu, aç mı diye düşünmez.

Fakat bu Veli hemen arkadaşına önünde nesi varsa hepsinden ikram eder. «Buyur kardeşim» der. Gönül almaktan hoşlanır. Fakir kardeşlerini daima düşünür.

BİZİM UÇARI

ZAVALLI Uçarı, çok talihsiz köpekti !... Sevimli, sadık olduğu halde iyi avcı değildi. Halbuki ava pek meraklı olan Mehmet Bey, Uçarı'yı av köpeğidir, diye almıştı.

Hayvancık bol bol kırbaç yiyor, sık sık yemeksiz bırakılıyordu. Ama bütün cezalar kâr etmiyor, Uçarı bir türlü av peşinde koşmak istemiyordu.

Sonunda bir gün, her zamanki beceriksizliğiyle iki tavşanı kaçırarak, efendisinin avdan eli boş dönmesine sebep olunca, Mehmet Bey bu köpeği başından atmağa karar verdi.

Sofrada karısına :

— Koca köpeği bu zamanda boşu boşuna niye besliyelim ? dedi. Birisine verip kurtulalım, daha iyi !

Küçük Suna'nın gözleri doldu, yalvaran bir sesle :

— Babacığım !... Uçarıyı o kadar seviyoruz ki... diye mırıldandı.

Annesi :

— Hayvan daha gençtir, alışabilir, dedi.

Fakat Mehmet Bey sinirlenmişti bir kere :

— Hayır, hayır ! Boşuna uğraşmağa vaktim yok. Bizim Şaban, geçen gün, köşkü için bir bekçi köpeği arıyordu. Haber verelim de Uçarıyı gelip alsınlar !

Yemekten sonra üç kardeş Uçarıyı görmek için bahçeye çıktılar. Sonra, hep beraber bir gezinti yapmağa karar verdiler.

Dere boyunca yürüdüler. Kısa zaman sonra söğüt ağacına bağlı, yepyeni mavi bir sandal gözlerine ilişti. Oğuz :

— İhsan ağabeyin sandalı olmalı, dedi. Sınıfını geçtiği için babasının hediye olarak aldığı sandal. İhsan ağabey, bizim de, istediğimiz zaman binmemize müsaade etmişti.

Suna sevinçle ellerini çırparak :

— Hemen binelim !... Gezelim biraz, ne olur ! diye ağabeylerine yalvarmıya başladı.

Ömer, en büyükleri olduğu için, biraz daha etraflı düşünüyordu :

— Ama izin almadan olmaz ki...

Oğuz bu meseleyi de hallediverdi :

— İçine atlayıp, suyun üstünde biraz sallanalım. Belki İhsan ağabey o zamana kadar gelir.

Üçü, arka arkaya kayığa atladılar. Uçarı kıyının sazlıkları arasında, etrafı koklıya koklıya dolaşıyordu. Birden, suyun üstünden bir takım çığlıklar duyunca, kulaklarını dikti, o tarafa baktı.

İpi iyice bağlanmadan, bir dala tutturulmuş olan sandal kurtuldu ve akıntıyla beraber, ilerlemeğe başladı. Ömer :

— Eyvah !... Kürek de yok ! diye bağırdı.

— Ne yapacağız ?

— Akıntı bizi alıp götürür.

— İmdat !... İmdat ! .

Üçü, olanca kuvvetleriyle bağırıyorlardı ama, o saatte bomboş olan dere kenarında feryatlarını duyan olmuyordu.

Uçarı, köpeklere mahsus bir sezişle, tehlikeyi farkedip, bir sıçrayışta dere kenarından yola atlıyarak, yıldırım gibi, eve doğru koşmağa başlamıştı.

Sahibinin yasağına bakmadan, açık pencereden doğru salona atladı. Gazete okuyan

Mehmet Bey ona fena halde sinirlendi.

Köpeğin haline hayretle bakan Suna'nın annesi :

— Canım, belki bir tavşan yakalamış da sana göstermek istiyor, dedi.

Birdenbire Mehmet Beyin aklına korkunç bir şüphe girdi : çocuklarla beraber çıkan Uçarı, yalnız dönüp gelmişti...

Taraçanın merdivenlerini ikişer üçer atlıyarak bahçeye fırladı.

— Nerede onlar ? Götür beni Uçarı .. Oh benim güzel Uçarım, çabuk...

Kesik kesik havlayan köpek önde; korku, telâş içinde, olanca kuvvetiyle koşmaktan bitkinleşmiş baba arkada, boyuna koşuyorlardı.

Nihayet uzaktan, önce çocukların imdat sesleri duyuldu, sonra da denize doğru ileleyen kayık göründü. Mehmet Bey ilk rastladığı balıkçı kayığına atladı, olanca hızıyla çocukların sandalına doğru kürek çekmeğe başladı. Bir yandan da :

— Dallara tutunun !... Dallara !... diye bağırıyordu.

Zavallı çocuklar, bir an, sögütlerden birinin ince, esnek dalına sarıldılarsa da, akıntıyla başedemeden bunu bırakmak zorunda kaldılar. Ama bu duruş babanın, çocukların sandalına daha çabuk ulaşmasını kolaylaştırdı. Artık iki sandal aynı hizada gidiyordu. Mehmet Bey küreklerini çocuklarına uzattı, sonra kendisi de sandallarına geçmeğe muvaffak oldu.

Kıyıya çıktıkları vakit babaları soluk soluğa, çocuklar da beti benizi uçmuş bir haldeydiler. Suna sarsıla sarsıla ağlıyordu.

Kıyıda sesi kısılıncaya kadar havlıyan Uçarı, sandaldan çıkanların önünde kâh zıplıyor, kâh yere yatarak yuvarlanıyor, çocukların ellerini, yüzlerini yalamağa çalışıyordu. Ömer :

— Biraz daha gecikseydin, kurtulamıyacaktık baba ! dedi. Bizi, yüzde yüz ölümden kurtardın.

Babaları gerçeği söylemeğe lüzum gördü :

— Asıl kurtarıcınız ben değil, bizim Uçarıdır. Tehlikede olduğunuzu bana o haber verdi.

Gözyaşlarını babasının mendiliyle silen Suna :

— Artık Uçarıyı kimseye vermiyeceğiz, değil mi baba ? diye sordu.

— Verebilir miyiz hiç ? Bunu yapmak en büyük nankörlük olur. Artık hiç korkmayın, Uçarı, ölünceye kadar evimizden çıkmıyacak.

HALK OYUNLARIMIZI TANIYALIM

Bu sayımızda size Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi'nin İstanbulda tertiplediği «Halk Oyunları Bayramı» na katılan ekiplerden kadınlı erkekli Erzurum ekibini sunuyoruz.

Genel olarak «Bar» denilen Erzurum oyunları çok çeşitlidir. Bazılarını yalnız erkekler, bazılarını yalnız kadınlar, bazılarını da kadın - erkek beraber oynarlar. Başlıca oyunların adları şunlardır : Nari, Atın üstünde eğer, Ben bir kavak olsaydım, Çifte beyaz güvercin, Kavak, Köroğlu, Baş bar, Dikine bar, Hançer barı, Tavuk barı Hoşbilezik, Sekme, Aşırma, Aşaktan gelirem, Koçeli.

İçinizde bu oyunları bilen varsa bilmeyenlere öğretsin. Her Türk çocuğu Türk halk oyunlarımızı öğrenmekten ve beraberce oynamaktan şeref ve haz duymalıdır.

Yarışmamızı kazanan

BİLGE TANYOL

12 yaşında. Müziğe ve kitap okumağa meraklı. İstanbul Konservatuvarının piyano bölümüne de devam ediyor. Büyüyünce doktor olmak istiyor.

1. nci MÜKÂFAT

GÜZEL RÜYAM

Annem ben küçükken yatağıma yatınca bana : «Güzel rüyalar gör yavrum, derdi. Güneşin kızlarına git, orada peri kızları sana altın çanakların içinde billûrdan sular içirsinler.» Ben de o güzel sözleri dinleyerek uykuya dalardım.

Yine bir gün, annemin o tatlı sözlerini dinliyerek uykuya daldım ve şu rüyayı gördüm :

Bir dağın tepesindeydim. Derken yavaş yavaş gökyüzüne yükselmeye başladım. Fakat bir yerde duraladım ve daha fazla çıkamadım. Sonra güneşin kızları bana altın saçlarını uzattılar. Ben de o saçlara tutuna tutuna gökyüzüne tırmandım. Güneşin kızları beni güneş babanın yanına götürdüler. Ak sakallı, deniz gözlü, altın saçlı çok güzel bir ihtiyardı. Yalnız sakalının beyaz ve saçlarının sarı olması biraz tuhafıma gitti. Ama bu ona çok yakışmıştı. Güneş baba beni sevdi, parmağıma göz kamaştıran bir yüzük taktı. Sonra kucağıma birçok yıldız doldurdu. «Bunları annene götür kızım. Bunlar yeryüzüne inince mücevher olur» dedi. Ben de eteklerimi sıkıcana tuttum. Ve güneş babanın elini öperek uzaklaştım. Güneşin kızları beni sevdiler. «Haydi annenin yanına git artık,» dediler. Beni bir altın salıncağa bindirdiler. «Bu salıncağa bin, bu salıncak seni yeryüzüne indirir.» Ben de salıncağa bindim. Fakat o sırada gökte fena bir tufan çıktı. Ben iplere sıkı sıkı tutunuyordum. Denizlerin üzerine doğru iniyor sallanıyordum. Ayaklarımı sallıyor, bar bar bağırıyordum. Meğer o zaman ayaklarımı karyolanın demirlerine vuruyormuşum. Annem : «Ne oluyor evlâdım ? Ne oluyor evlâdım ?» diye beni sarsıyordu. Uyanır uyanmaz ona : «Anneciğim bak sana bir kucak mücevher getirdim» dedim. Hâlâ geceliğimin eteklerini sıkı sıkı tutuyordum. Parmağıma baktım. Güneş babanın verdiği o pırlanta yüzük yok. Ne yazık ki bu rüya imiş, diye ağlamaya başladım.

Fatih İlkokulundan Bilge Tanyol

2. nci MÜKÂFAT

KEDİM

Ben kedimi çok severim. O, kış olduğu zaman sobanın başında uyur. Ben de dersime çalışırım. Uyanınca onu belime bağladığım kemerle peşimde koştururum. Tıpkı kara bir yumağa benzer. O, zaman zaman acıkır. Ona biraz ekmek ufağı, süt verelim diye peşimizde miyavlar durur. Âyni insana benzer. Hislerini halleriyle o kadar güzel anlatır ki dayanamazsınız.

Sıkıldığı zaman halıların saçaklariyle oynar. Elimi halının altına sokup kımıldattığım zaman tırnaklariyle halıyı delik deşik eder.

Onu çok severim. Çünkü benim peşimden hiç ayrılmaz. Okula gelirken kapılara kadar uğurlar. Şirin bir kedidir. Kara ve uzun tüyleri yemyeşil gözleriyle, hoş bakışlariyle herkese kendini sevdirmesini bilir. Bunun için onu çok severim.

Bazan kızar, uslanmak bilmez, büyük koskin tırnaklariyle ellerimi harap eder. Hasta olduğu zaman verdiğim yemeklerin hiçbirini beğenmez. Ona verdiğim şey en sevdiği yemek bile olsa

BİLGE CANSIZOĞLU

11 yaşında. En çok kitap okumağa ve mandolin çalmağa meraklı. Hayvanları da çok seviyor.

Güzel yazılar

gene yemez. Böyle tuhaflıkları da vardır.

Evde fare tıkırdısı duyduğu zaman gözleri kaplan gibi açılır. Fareyi yakalar. Sabahleyin miyavlaya miyavlaya yakaladığı sıçanı, beni yanına götürüp gösterir. İşte kedimin huyları.

Şeyhülislâm Hayri Efendi İlkokulundan
Bilge Cansızoğlu

3. üncü MÜKÂFAT

HASTALIĞIM

Ben bu yaz tifo geçirdim. Aman sormayın, öyle berbat bir hastalık ki, Allah kimseye vermesin. Bir pazartesi gecesiydi, gece yarısı titremeyle uyandım, hemen annemi çağırdım. Annem üstüme yorgan örttü, beni yanına alıp ısıtmaya çalıştı. Fakat ne yapsa nafile, titremem bir türlü geçmiyordu. Neyse, gece nihayet geçti. Ama tabii ki uyumadan. Ertesi gün çok fena başım ağrıyordu. Annem aspirin verip yatırdı. Böylece başımın ağrısı biraz geçti. Fakat akşam üstü ateşim birdenbire 40 dereceye yükseldi. Doktora telefon ettik, yok. Bir hastasına gitmiş. Annem ertesi gün tekrar telefon etti. Doktor gece 9 a doğru geldi. Önce paratifoya teşhis koydu ve bir ilâç verdi. Annem ilâcı hemen kapıcıya aldırdı. Doktor, o gece anneme yarın saat 12 ye doğru, bana telefon edin ve vaziyeti bildirin demiş. Annem ateşimin düşmediğini ve vücudumda bir takım kırmızı lekeler peyda olduğunu söyleyince, doktor kan tahliline ve röntgene karar verdi. Bu kararı ben bilmiyordum; ancak ertesi gün bir doktor gelince anladım. Doktor tatlı dilli bir adamdı. Küçük parmağıma, iğne gibi bir şey batırıp kanımı aldı. O gün akşam üstü annem beni Röntgenciye götürdü. Bütün bunlar bir haftada olup bitti. Bunların sonunda da tifo olduğum anlaşıldı. Doktor çok sıkı bir perhiz verdi. Katiyen ekmek yiyemiyordum. Ancak, çok sulu şeyler yiyebiliyordum. İki hafta sonra ateşim düştü. Perhizim de yavaş yavaş bozuldu. Ama hastalığım geçtikten sonra bir ay dışarıya çıkamadım.

Ondokuzmayıs İlkokulundan
Füsun Ergin

FÜSUN ERGİN
11 yaşında. Kitap okumağa, pul ve karpostal biriktirmeğe meraklı. Müzik seviyor. 1,5 yaşındayken Amerikaya gitmiş, orada İngilizce öğrenmiş. Ama sonra unutmuş.

4. üncü MÜKÂFAT

GARİP BİR VAKA

Anneannem, Kazlıçeşmede oturur. Oraya sık sık giderim. Gene bir gün oraya gidiyordum. Trene bindim. Fakat tren ne Yedikulede ne de Kazlıçeşmede durdu. Telâş etmeye başladım.

Nihayet tren durdu. Bir de ne bakayım, Yenimahalleye gelmişiz. Korkudan ağlamaya başladım. Nihayet gişeye halimi anlatamaya karar verdim. Biletçiye söyledim, güldü ve : «Sen Ekspresse binmişsin» dedi. Bereket versin biletim gidiş gelişti.

Halkalıdan gelecek olan trene binmeğe karar verdim. Epey bekledikten sonra tren geldi, fakat ben, gene ekspresti diye binmedim. Biraz sonra gene tren geldi. Gişedeki adam :

— Korkma ekspres değil, dedi, ben de bindim. Kazlıçeşmede indim. Oradakilere halimi anlatınca, gülmekten kırıldılar.

Sonra eve geldim. Anne ve babama da söyledim, onlar da güldüler. Halbuki gülünecek hiçbir şey yok.

Neden güldüler sanki ? Çünkü onların başına gelmedi.

Samatya İlkokulundan
Sevim Köseoğlu

SEVİM KÖSEOĞLU
11 yaşında. Okumayı çok seviyor. Tarih kitaplarını elinden düşürmüyor Spora ve bisiklete binmeğe meraklı var.

Yarışmamızda Beşinciliği Kazanan Yazı

Başımdan Geçen Bir Kaza

HASAN KARABEY

11 yaşında. Seyahat etmeyi çok seviyor. Yurdumuzun bir çok yerlerini gezmiş. Türk pullarından bir koleksiyon yapıyor

Bundan iki sene evvel, bir seyahatin sonunda beni çok üzen bir kaza geçirmiştim. Hiç unutmam. Seyahatimizi bitirmek üzereydik. Güzel, güzel hedefimize doğru ilerliyorduk. Ama, bir iki saniye sonra, arabamızın devrileceği kimin aklına gelirdi ki. Gerçi kimsenin aklına gelmezdi, ama bizim başımıza geldi.

Ankara - Konya yolunun 30 kilometresini katetmiş, geri kalan 60 kilometrenin nasıl geçeceği hakkında fikirler yürütüyorduk. Bu sırada (Nasıl oldu hatırlamıyorum, her halde yolun kumlu olduğundan olacak) araba bir takla attı ve sağ kenarı üzerine oturdu. Bir bir zorlukla, arabanın üstte kalan penceresinden çıkarken, kimsenin aklına gelmeyen kazayı atlatmış bulunuyorduk.

Ama arabayı kullanan babamın sol baş parmağı dibinden derin bir yara almış, annemin omurga kemiklerinden biri kırılmış, ben ve iki kardeşim birkaç sıyrıkla kurtulmuştuk.

Böylece ben ve ailem seyahatimizi berbat eden bu kazadan biraz fena da olsa kurtulmuş, belki ömrümüzün en büyük felâketini atlatmıştık.

Levent İlkokulundan
Hasan Karabey

Ana caddeye çıktık. Çayırlara gittik, bulamadık. Artık yemek yiyemez olduk. Aradan bir iki gün geçtiği halde onu bulamamız bizi çok üzdü. Babam işinden gelip te, bulundu mu? diye sorunca önümüze baktık. Nihayet o akşam oturma odasında konuşurken birden bahçe kapısı tırmıklandı. Acaba? Ben koştum. Pu... Pu... Pukim, Puki... Ve birden boşanırcasına ağladım. Evimiz sevinçli Puki, Pukim çığlıklariyle çınladı. Sanki on yıl görmediğimiz biri gelmişti. Hemen ona güzel bir yemek hazırladık. Puki'me her şey feda olsun. Meğer ne kadar da acıkmış. Onu öptüm, okşadım, onunla güreş yaptım. Ağladığımı görmesin diye başımı öbür tarafa çevirdim. O bundan bir şey anlar mı demeyin. Ben köpeğimle çok iyi anlaşırım.

Ertesi gün de ne yaptım biliyor musunuz? Hayvanları Koruma Cemiyetine üye oldum. Şimdi onun üyesi olmakla şeref duyuyor ve hayvan sevgisini herkese aşılıyorum.

Metin Ansen

★

Göz kapaklarımızı niçin açıp kapatırız?

Bunun sebebi gözümüzü daimî surette temiz tutmaktır. Gözde asıl temizlik vazifesini yapan gözyaşlarımızdır. Gözyaşı dediğimiz su küçük bir guddede saklıdır. Bu bezden göze giden ince bir boru vardır. Göz kapaklarımız açılıp kapanınca bu su gözümüzün üstüne akar ve orada bulunan toz, yabancı maddeleri temizler.

★

Korktuğumuz zaman niçin ağzımız kurur?

Sinirlendiğimiz veya korktuğumuzda, salya çıkaran bezler vazifelerini yapamazlar ve o yüzden ağız bir müddet kuru kalır.

YAŞANMIŞ HİKÂYE

KAYBOLAN KÖPEK

Puki, Puki, Pukim neredesin?... Mahallemiz bir buçuk gün bu seslerle inledi durdu. Pukim, sevgili kurt köpeğim, kaybolmuştu. Sabahtan akşama kadar onu her yerde aradık. Yok, yok. Acaba nereye gidebilirdi? Bir buçuk gün evimizin yanındaki koruluğa gittik. Onu, sevdiği ıslıkla çağırdık. Seslendik. Kardeşim, ben, annem, hattâ babam hep aradık.

BİLİYOR MUYDUNUZ ?

Banyoda çok kalmak doğru mudur ?

Temizliğin inceliklerini bilenler pek azdır; bazı kimseler banyoda pek fazla kalırlar ki, bu cilt mesamatını açacağından doğru olmaz. Banyoda 15 dakika kalmak ve suyun hararetini 35 - 37 derecede tutmak lâzımdır.

★

Hayvanlar ağlar mı ?

İnsanlar ıztırap ve felâket karşısında ağlar ve gözyaşı dökerler. Hayvanlarda ağlayan, gözyaşı döken yoktur. Kedi, köpek acı duyunca ağlayıp gözyaşı dökmez sadece bağırır veya ulurlar.

Çok gülünce niçin gözlerimiz yaşarır ?

Gözlerimizin dış kısmında su çıkaran bezler vardır. Bu bezlerden çıkan göz suyu üst kapağımızın altından gelerek gözümüzü yıkar ve bir küçük kanal ile burnumuza gider, gerek gülme gerek ağlamada bu bezler her zamankinden daha fazla su çıkarırlar ve böylece gözümüzden akıp dışarı dökülürler.

★

İnsan damarlarını uç uca birleştirmek mümkün olsaydı uzunluğu kaç kilometre tutardı ?

Hepsinin toplamı 560.000 kilometre olurdu.

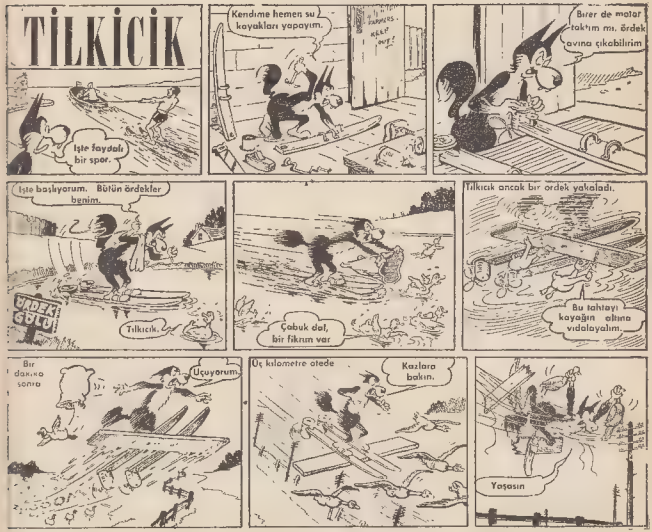

HAYDİ AVCILIK OYNIYALIM

Bir körebe oyunu vardır; benim size şimdi anlatacağım oyun da onda olduğu gibi gözler bağlı oynanır ama, ondan çok daha hoş ve eğlencelidir.

İki çocuktan biri (avcı) biri de tavşan olur. İkisinin de gözleri iyice bağlandıktan sonra, resimde görüldüğü gibi, biri büyükçe bir masanın biri, ucuna, diğeri öbür ucuna götürülür ve gayet sessiz olmak üzere avcı tavşanı kovalamağa başlar. Her ikisi de ayaklarının ucuna basarak yürürler. Bu suretle tavşan kaçmağa, avcı yakalamağa uğraşır ve avcının en ufak bir hareketini sezdiği veya nefes sesini duyduğu anda sesin geldiği tarafa birden atılarak onu yakalamağa kalkar. Gerek avcı, gerek tavşan hareketlerinde tamamiyle serbesttirler. Sağa sola gidebilirler, geriye dönebilirler. Oyun tavşan yakalanıncaya kadar devam eder, sonra yeniden bir avcı ve tavşan ayrılır. Denerseniz pek hoş bir oyun olduğunu görürsünüz.

★

YAPI ve KREDİ BANKASININ BİR HİZMETİ

Yapı ve Kredi Bankası müşterilerinin çocukları artık Doğan Kardeş'e yarı fiatla (yılda 12 lira yerine 6 lira) abone olabileceklerdir. Bu ucuz aboneden faydalanmak için bulunduğunuz yerdeki Yapı ve Kredi Bankası şubelerine başvurunuz.

BAKALIM NE ÇIKACAK?

Muzip ressam buraya yarım bir resim yapmış. Gördüğünüz noktaları 1 den 59'a kadar sıra ile birleştirerek bu resmi siz tamamlayın. Bakalım onun yarım bıraktığı ne resmi imiş?

İğneye takılan iplik acaba hangi makaranın?

Güzel Bir Ekmek Sepeti

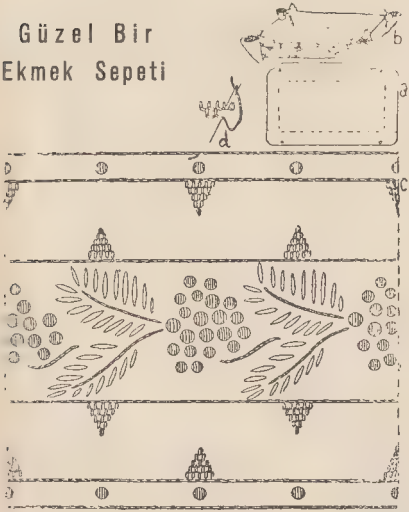

Kendi elinizle işliyebileceğiniz bu sepet, hem işe yarıyacak bir ev eşyası, hem de göze hoş görünen bir sofra süsüdür.

Sepet, elişlerinde en çok kullanılan kalın boz ketenden yapılır. (a) resmindeki gibi kenarları yuvarlatılmış, iki dikdörtgen parça kesilir. Sepetin dibi olacak boyda, bir karton kestikten sonra bunu iki bez arasına koyarak, (a) resminde gösterildiği gibi, dikersiniz. Her kenara (b) resminde gösterilen şekilde kapatılmak üzere, fermejüpler dikersiniz. Sonra, bezin dışa gelen yüzünün kenarları işlenir. (c) resminde gördüğünüz örnek sap ve teyel iğnesiyle, noktacıklar da dolma olarak işlenir. Kenarlarındaki dişler, (d) resminde gösterildiği gibi, gayet seyrek bir fisto iğnesiyle yapılır.

Fermejüp yerine, bezin kenarlarının iki tarafından karşılıklı ikişer ilik açılabilir. İçine renkli kurdelâ geçirilerek fiyong bağlanır. Bu şekil daha süslü, daha zariftir.

İKİ ŞAKACIK

I

— Büyükanneciğim, senin gözlüklerin küçük şeyleri büyük gösteriyor değil mi?

— Evet oğlum, nereden anladın?

— Bana hep küçük şekerler veriyorsun da...

II

Doktor — Sol bacağınızın ağrıması yaşınızdan ileri geliyor.

Hasta — Fakat doktor, nasıl olur? Sağ ayağım da aynı yaşta olduğu halde ağrımıyor.

ALEMDAR MUSTAFA PAŞA -2-

Padişah tahtan çekilme teklifini reddederek şeyhül-islâmı geri yolluyor.

Diğer taraftan da Sultan Selimin öldürülmesi için emir gönderiyor.

Ve Alemdarın kuvvetleri yetişmeden saray kapıları kapattırılıyor...

Fakat Alemdar kapanan kapıları kırdırarak içeriye giriyor...

.. ama sarayda, ne yazık ki, Sultan Selimle değil, onun cesedi ile karşılaşıyor.

Bunun üzerine hemen koşup şehzade Mahmudu buluyor ve onu II. Mahmud olarak tahta geçiriyor

II. Mahmud mührünü Alemdara verip onu Sadrazam tayin ediyor.

Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa her tarafta yenilik ve ıslahat düşmanlarını temizlemeğe başlıyor.

Fakat Mustafayı tekrar tahta çıkarmağa çalışan gerilik taraflarını da bir taraftan saray içinde tertipler alırken...

... öbür taraftan, Mustafanın kız kardeşi Esma Sultanın adamları ile birlikte dışarda fesat düzüyorlardı.

Bu hallerin neticesi olarak şehirde yeni padişah ve Alemdar aleyhine dedi-kodular yayılıyor, sokaklarda gizli gizli konuşan şüpheli şahıslar görülüyordu.

Cami duvarlarına yenilik ve yenilik taraftarı olanlar aleyhine yaftalar bile yapıştırılmıştı. Yeniçeriler arasında kaynaşmalar başlamıştı. (Devam ediyor)

Yılın Parolası: Hasta Olmıyacağız!

GEÇEN sayımızda bu yıl hasta olmamaya elbirliğiyle çalışacağımıza söz vermiştik. Söylemek kolay, yapmak güç derler. Hasta olmayı kim ister? Hasta olmamanın yollarını bize öğretmesi için doktor amcayı bir toplantıya çağırdık. Kendisinden «İnsan neden hasta olur; hastalıklara karşı nasıl korunulur?» Bunları bize anlatmasını rica ettik. O da bu ricamızı kabul etti. Bakın neler öğütlüyor:

Sevgili yavrularım, «Hastalık, sağlık insan içindir» derler. Hasta olmayı kimse istemez. Ama yine de hasta oluruz. Marifet mümkün olduğu kadar az hasta olmaktır. Bunun için de hastalıklara karşı korunmayı öğrenmemiz gerekir.

ÇOCUKLAR HASTALIKLARA NİÇİN DAHA ÇOK YAKALANIRLAR?

Çocukların mikroplara karşı dayanıklılıkları azdır. Çünkü kanlarında daha çok şeker vardır. Mikroplar da sizin gibi şekeri pek severler. Laboratuarlarda yapılan denemelerde mikropların genç, körpe hayvanların kanlarında daha çabuk üredikleri görülmüştür. Onun için çocuklar mikrop savaşında daha dikkatli olmalıdırlar.

MİKROP SAVAŞINDA EN BÜYÜK SİLAH

Mikroplara karşı açtığımız savaşta en büyük silâhımız temizliktir. Ellerini sık sık ağzına sokan, dişlerini temizlemiyen, vücudunu yıkamıyan, tozlu topraklı yerlerde oynayan çocukların daha çabuk ve daha çok hastalıklara tutuldukları görülmüştür.

HASTALIKLAR NASIL BULAŞIR?

Kızamık, kızıl, difteri, boğmaca, tifo, tifüs, tetanos, kolera, grip gibi birçok bulaşıcı hastalıklar mikrop denilen gözle görülmeyen ve fakat insanların icat ettikleri mikroskop adlı âletle görülebilen hayvancıklarla insandan insana geçerler. Bu hastalıkların mikropları çok defa aksırık, öksürükle, tükürük parçacıklariyle, kirli süt ve sularla, kara sinek, pire, bit, kene, tahtakurusu gibi hayvanlarla bulaşırlar. Meselâ, sivrisinekler insanlara malarya hastalığını aşılarlar; bitler tifüsü. Onun için kara sineklerle ve bütün diğer zararlı hayvanlarla savaşmak sağlığın baş şartıdır. Bir kara sinek günde binlerce insana hastalık taşıyabilir. Meselâ, tifolu bir insanın pisliğine konan bir kara sinek, bir aşçı dükkânına girdiği zaman orada yemek yiyen bütün insanların tifo olmalarına sebep olabilir. Bunun için nerede bir karasinek görürseniz, onu en büyük düşmanınız gibi derhal öldürmeye çalışınız.

Bir de sakın hastaların yanına gitmeyiniz. Gitmek zorunda kalırsanız, yüzünüze doğru öksürmesine, konuşmasına meydan vermeyecek şekilde vaziyet alınız ve sakın hastalarla öpüşmeyiniz. Kalabalık yerlerden kaçınınız. Böyle yerlerde daima burnunuzdan nefes almaya çalışınız.

AŞI OLMAKTAN KORKMAK APTALLIKTIR

Bulaşıcı hastalıklara karşı bir başka büyük silâhımız da aşılardır. Bazı çocuklar aşı olmaktan korkarlar. Sonra hastalıklara yakalanınca da günlerce, aylarca yatakta kalırlar. Okula gidemezler. Zayıf düşerler. Bazan da sakat olurlar. Hiç akıllı bir çocuk, kendisini birçok hastalıklara karşı koruyacak olan aşılardan korkar mı?

İşte yavrularım, mikroplara karşı savaşta başarı kazanmak isterseniz, bütün bu söylediklerimi yapınız. O vakit göreceksiniz, daha az hasta olacaksınız.

Biz de sevgili doktor amcamıza, bize mikroplarla savaş tekniğini öğrettiği için teşekkür ettik. Bu yıl insanların nasıl ve neden hasta olduklarını ve onlara karşı korunmak için neler yapmamız gerektiğini bildiğimiz için inşallah daha az hasta olacağız. Sağlam vücutlu, sağlam kafalı çocuklar olmak için canla başla savaşacağız.

Dr. Kâmran ŞENEL

Pinokyonun Roketi

KÜÇÜK Pinokyo biriktirdiği parayla havai fişek alacaktı. Ama diğer çocuklar gibi bir düzüne küçük fişek yerine en büyüğünden bir tane almak daha çok hoşuna gitmişti.

Hem şimdiye kadar hiç büyük bir fişeğe sahip olmamıştı... Onun için biriktirdiği bütün parayla kendisine kocaman bir havai fişek aldı. Bu, havai fişekten daha çok bir rokete benziyordu. Hemen hemen kendi boyunda bir şeydi.

Yolda gelirken arkadaşları merakla ona bakıyor, güçlükle taşıdığı şeyin ne olduğunu anlamak için yanına gidip sormayı bile düşünüyorlardı. Hele kötü huylu tilki yanındaki arkadaşiyle beraber onu görünce merakını yenemedi :

— Acaba Pinokyo ne götürüyor ? diye sordu.

— Kimbilir, ben de merak ediyorum.

— Gel, belli etmeden takip edelim. Belki ne olduğunu anlarız.

Böylece sessiz sedasız Pinokyo'nun peşine düştüler. Vakit akşamdı. Pinokyo'nun evine varıncaya kadar da ortalık iyiden iyiye kararadı. Pinokyo elindeki şeyi kapının önüne bıraktıktan sonra içeriye girmişti. Tilki ile arkadaşı bunu fırsat bildiler. Yavaş yavaş o tarafa yaklaşarak bir kibrit çakıp bakmak istediler. Fakat kibrit yerdeki gazeteyi tutuşturdu.

İşte o anda olanlar oldu. Yanan gazete roketi ateşlemişti. Bir anda etrafı parlak bir ışık kapladı. Yanan roketin sesi ise dünyayı tutuyordu. Tilki ve arkadaşının şaşkın bakışları arasında roket büyük bir hızla gökyüzüne yükselmişti.

Pinokyo patırtıyı duyunca babasiyle beraber dışarıya fırladı.

— Eyvahlar olsun, diye bağırdı, roketim gitti.

Onları görünce tilki ile arkadaşının da aklı başına gelmişti. Sessizce oradan sıvışıp kaçtılar. Diğer taraftan yanan roket şehrin yakınındaki çalılıklara düşmüştü. Pinokyo'nun babası :

— Çok fena, dedi, düştüğü yerde yangın çıkarabilir. Gidip bakalım.

Baba oğul koşa koşa o tarafa gittiler. Çok geçmeden havai fişeğin düştüğü yeri buldular. Allahtan önemli bir zarar yoktu. Tutuşan çalıları da ateş çok büyümeden söndürdüler. Pinokyo biraz ötede kıvılcım gibi bir şey görmüş, o tarafa doğru yürümüş-

tü. Fakat birden ayağı bir şeye takıldı ve düştü. Dikkat edince bunun bir tavşan kapanı olduğunu anladı. Kendisini kurtarmaya çalışırken karşısında çalılarla örtülmüş bir şey gördü. Eliyle yokladı. Burası çok güzel gizlenmiş bir kapı idi. Kendi kendine :

— Her halde bu yer iyi bir iş için kullanılmıyor olmalı, diye düşündü. Bakalım, elbet bir gün gelip görürüm.

O sırada babası gelip kendisini kapandan kurtarmıştı. Birlikte eve döndüler.

Ertesi gün bayramdı. Bütün çocuklar maytap yakıyor, şehirde havai fişekler atılıyordu. Herkes sokaklara dökülmüştü. Pinokyo'nun artık roketi yoktu ama, o da şehirde dolaşarak çocuklarla beraber eğlendi.

Akşam gazetelere baktığı zaman şaşkınlıktan donakaldı. Belediye Reisinin evi soyulmuştu. Hırsızlar şenlik eğlencelerinden faydalanarak reisin evini soymuşlardı. Meydanda hiçbir iz de yoktu. Pinokyo bu haberi okuyunca birden gördüğü gizli kapıyı hatırladı. Burası hırsızların saklanacağı yer olamaz mıydı? Çünkü şehirde bu kötü insanlar için saklanacak başka yer yoktu. Pinokyo :

— Tahminim yerinde olsa da olmasa da gidip polise haber vermeliyim, diye düşündü. Eğer doğru ise bana mükâfat verirler. Hem de hırsız yakalanmış olur. Değilse ne kaybederim ?

Böylece karakolun yolunu tuttu. Orada Pinokyo'nun anlattıklarını büyük bir ilgiyle dinlediler. Polisler hemen yanlarına Pinokyo'yu da alarak yola yollandılar.

Gizli kapak açıldığı zaman sadece Belediye Reisinin evinden alınanlar değil, daha başka soygunlarda çalınan eşyalar da meydana çıktı. Üstelik hırsızlar da kolayca ele geçirildiler.

Polis Şefi ve Belediye Reisi küçük Pinokyo'yu tebrik ettiler. Ona birer tane de en büyüğünden havaî fişek verdiler.

Bilir miydiniz ?

Bal arılarının çifte midesi

Bal arılarının iki tane mideleri vardır. Bunlar bir boru ile bitişiktirler, arı bu boruyu istediği zaman açar veya kapar. Kendi beslenmesi için açar, kovana götüreceği balı koymak için kapar.

✶

Sinek kuşunun hüneri

Sinek kuşu tıpkı helikopter gibi dikleme kalkıp yükselebilir.

✶

Koşu şampiyonu bir yavru

Amerikan ceylânının yavrusu doğumundan bir dakika sonra insandan hızlı koşabilir, on dakika sonra ise koşuda atı bile geçer.

✶

Yılanın vücudu nasıldır ?

Yılanların vücudu bulaşkan ve kaypak değildir. Kuru pullarla kaplıdır.

Nuhun Oğullarının Babası

Öğretmen, öğrenci Franz'a sordu :

— Nuhun oğullarının babası kimdir, biliyormusun ?

Franz bilmiyordu, çok utandı, sonra hocaya şöyle dedi :

— Öğretmenim, pek rica ederim, bana bir gün müsaade edin de düşüneyim, yarın cevap veririm.

Franz eve gelince annesine :

— Anneciğim, dedi, hoca bir şey sordu, bilemedim. Nuhun oğullarının babası kimdir, dedi. Ne bileyim ben ? Hem nereden bileceğim kim olduğunu ?

Annesi :

— Yavrum sen hakikaten aptalmışsın, dedi, ama üzülme, dur sana yardım edeyim, yalnız dikkatle dinle : bizim ekmekçi Peters'in üç oğlu var, değil mi ? biri Paul, biri Hans, biri de Karl. Peki ekmekçi Peters'in oğullarının babası kim ? Tabii, ekmekçi Peters, öyle değil mi ?

Franz .

— Öyle ya, ekmekçi Peters, tabiî. Şimdi anladım, dedi.

Franz ertesi gün okulda hocasına :

— Öğretmenim, dün bilmiyordum ama artık öğrendim, dedi.

Hoca sordu :

— Peki söyle bakalım : Nuhun oğullarının babası kimdir ?

Franz göğsünü gere gere cevap verdi :

— Bizim ekmekçi Peters !...

KONUŞAN KUŞ

ELSEDA kimsesiz, fakir, ama çok çalışkan bir kızdı. Güzel bir mesleği vardı: bahar ve yaz mevsimlerinde kuruttuğu kelebeklerin renkli kanatlarını boy boy, şekil şekil kutuların kapaklarına yapıştırır, şehrin en büyük şekerci dükkânına satardı. Bunu öyle zarif yapıyordu ki, çok kimse şekeri kutuların hatırı için alıyordu.

Elseda bir zamandan beri eskisinden de çok, geceyi gündüze katarak, çalışıyordu. Kuşçu dükkânında güzel bir kafeste Konuşan Kuşu gördüğü anda, bunu almazsa, hayatın bütün değerini kaybedeceğini hissetmişti. Tuttuğunu koparan bir kızdı; gayretini arttırdı, o zamana kadar bir haftada yaptığı işi üç günde çıkarmağa başladı. Bütün bahar böyle çalıştı, mayıs sonunda Şekerci Baba ona üç altın verdi.

Elseda soluğu kuşçu dükkânında aldı. İhtiyar kuşçu, kızın niçin geldiğini biliyordu. Her gün dükkânının önünden geçerken konuşan kuşu hayranlıkla seyrettiğini farketmişti.

Büyük mavi kafesin yaylı kapağını açarak elini içine soktu, hafifçe ıslık çaldı. Kuş, evcil olduğu için adamın şahadet parmağına kondu. Adam, duvara asılı uzun ince zinciri alıp kuşun ayağındaki halkaya taktı, zinciri Elseda'ya uzattı.

Elseda, kuşu sağ bileğine koyup uçarcasına eve gidiyordu:

— Benim güzel kuşum, bundan sonra bana arkadaşlık edeceksin değil mi?.. Çalışırken canım sıkılmıyacak artık, karşı karşıya oturup gevezelik edeceğiz seninle... Hem kafeste olmıyacaksın, odam kafes kadar küçüktür zaten. Zincirini pencerenin demirine takarız, istediğin kadar odada dolaşırsın. İyi değil mi?

Kuş ses çıkarmadı, mahzun mahzun baktı. Elseda'nın ondan sonraki sözlerine de karşılık vermedi. Genç kızın canı sıkılmağa başladı.

Eve geldiler. Kuşu açık pencerenin pervazına koyup zinciri demir çubuğa bağlayan Elseda önünde çömeldi, kuşu yine konuşturmağa çalıştı:

— Bir şey söylesene kuşum; yerini mi, yoksa beni mi sevmedin? Ne olur bir şey söyle!

Fakat kuş açık pencereden bakıyor, ses çıkarmıyordu. Elseda'nın gözleri doldu, aklına, ihtiyar kuşçunun onu aldatıp dükkânda Konuşan Kuşun yerine başka bir kuş verdiği geldi.. Ağlamağa başladı.

BİR GÜN GİDİVERİRSEK...

Her şeyi olduğu gibi bırakıp anneciğim,
Bir sabah çıkıp gidiversek evimizden
Acaba arar mı bizi dersin
Her gün üstüne uzandığım bu sedir?
Hâtıralarımızı saklar mı bu oda?
Bu ayna böyle hüzünlü gösterir mi başkasını?
Bizim gibi hayran bulabilir mi kendisine
Bu kitap, bu resim?
Tekir kedi yine bizi bekler mi balkonda,
Kapımızın önünde oynar mı yine çocuklar?

Her şeyi olduğu gibi bırakıp anneciğim,
Bir sabah çıkıp gidiversek evimizden
Ayak sesimizi özler mi dersin
Bu sokak, bu merdiven?

Şükrü Enis REGÜ

Birdenbire tatlı, hüzün dolu bir sesin :

— Niçin ağlıyorsun Elseda ? diye sorduğunu duydu.

Bunu soran Konuşan Kuştu. Elseda sevinç içinde yerinde doğruldu :

— Ooh ne memnunum, demek yalan değil, sahiden konuşuyorsun ? Öyleyse dominki inatçılığınla niye beni bu kadar üzdün ?

— Bana gücenmekte haklısın. Sana kafa tutmam doğru değil. Konuşan bir kuş olduğum için talihime küsmeliyim; bu yüzden yakalandım, başka kuşlardan daha çok para ediyormuşum...

— Evet, seni satın almak için tam üç altın verdim ! Dükkânın önünden geçerken konuştuğunu duydum, öyle tatlı söylüyordun ki...

— Orada benim gibi esir, kanatlı kardeşlerimi teselli etmek için konuşuyordum.

— Seni bahtiyar etmek için elimden geleni yapacağım. En sevdiğin yemleri alacağım...

— İstediğim yerde yiyemedikten sonra ne tadı var bunun ? Ama gene de benim için verdiğin parayı haketmeğe çalışacağım.

Kuşun sesi o kadar acıklı çıkıyordu ki, Elseda duymamak için kulaklarını tıkadı. Bu sefer içinden gelen bir ses, «Para gücüyle her şey alınamaz Elseda, diyordu. Kuvvete başvurarak istediğine ulaşmak için başkasını bedbaht etmek zulümdür.»

Elseda bu sese karşı gelemedi. Kesin bir hareketle Konuşan Kuşun ayağındaki halkayı çıkardı, demire bağlı zincirin ucunda bıraktı.

— Sana ait tek hâtıra olarak bu kalsın...

Hürriyete kavuşan kuş saadetine inanmaktan korkuyor gibi bir an kızın omuzuna konarak böylece durdu, sonra, heyecan dolu bir sesle :

— Sağol Elseda ! dedi, dışarı uçuverdi.

Bu teşekkür sözü Elseda'ya kaybettiği şeylerin acısını unutturdu. Akşama kadar şarkı söyliyerek çalıştı, kuruttuğu renkli kelebekleri kutu kapaklarına yapıştırdı durdu. Hiçbir gün işini bu derece kolay, sevimli bulmamıştı.

Gece yatarken, tam ışığı söndüreceği sırada, açık duran pencereden odaya Konuşan Kuş, arkasında da kuşçu dükkânında ne kadar kuş varsa hepsi cıvıldaşarak, ötüşerek içeri daldı.

— Sana misafir geldik Elseda !...

Elseda, Konuşan Kuşun neşeli sesinden, afacan halinden kuşları dükkândan kaçıranın ondan başkası olmadığını anladı.

Daha sonra gördükleri ona âdeta rüya gibi geldi. Kuşçağızlar, odanın ortasında duran çalışma masasına üşüştüler, Konuşan Kuş başlarına geçti, hep birlikte işe giriştiler. Mum bitmeden önce oda, kapakları hazırlanmış kutularla doldu; Elseda'nın dört mevsimde yapabileceğini, bir gecede yaptılar ! Kutular bitince kuşlar ince hasırdan sepetler ördüler. Kutuları içine koyarak şekerci dükkânının tavan arasındaki küçük penceresinden içeri attılar.

Elseda'dan ayrılırken önünde uçarak kanat uçlariyle yanağını okşadılar. Konuşan Kuş:

— Benim gibi bahtiyar ol, iyi kalpli Elseda ! dedi. Seni asla unutmıyacağım.

Ertesi sabah dükkânına gelen Şekerci Baba tezgâhında yığılmış kutuları görünce sevincinden Elseda'nın gelmesini beklemeden ona koştu. Kutular için otuz altın verdi, hem de biricik oğluyla evlenmek isteyip istemediğini sordu. Böyle hamarat gelini kaçırmak istemezdi doğrusu !

İki genç birbirlerini daha önce de beğendiği için Elseda hemen razı oldu. Şekerci Baba onlara düğün hediyesi olarak dükkânını verdi. Konuşan Kuş, onu hürriyete kavuşturan Elseda'yı gerçekten unutmadı. Ona «Günaydın» demek için her sabah dükkânın önünden uçarak geçiyordu.

Elseda ile kocası, bir günde dükkânındaki bütün kuşları kaybeden ihtiyar kuşçuya aylık bağladılar. O da, hem aldığı parayı haketmek, hem de boş durup sıkılmamak için dükkânlarında yardım ediyordu.

Çeviren : Nihal Yalaza Taluy

HİÇ kendinizi feza yolcusu yerine koydunuz mu? Meselâ simsiyah bir gökte bir rokette uçuyorsunuz. Dünyanın gittikçe uzaklaşıp küçüldüğü gözle görülüyor. Çok geçmeden ay kadar ufak bir küre haline geliyor. İçimizden bir çoğunun feza yolcusu olacağı yıllar uzak değil. Bilginlere göre fezaya gitmek birkaç yıl içinde başarılabilecek.

Ne diyorduk. Farzedelim ki, feza yolcusunuz. Karşınızda büyük bir roket uçuşa hazır, sizi bekliyor. Roketinizin hızı saniyede 10 kilometre yani saatte: 40.000 kilometreye yakın. Siz de diğer yolcularla birlikte rokete biniyorsunuz. Kapılar kapanıyor ve roket arkasından alev püskürerek gökyüzüne fırlıyor.

Feza seyahati dünya seyahatlerine benzemez. Yolculuk en yakın plânetlere (gezegenlere) gitmek için bile haftalarca sürer. Onun için gelin, biz gene bize en yakın olan aya gidelim. Sekiz buçuk saatte roketimiz aya varır. Aydan sonra bize en yakın Venüs plânetidir. Eğer yolumuza devam edip de Venüs'e gitmeye kalksak roketle otuz üç gün seyahat etmemiz gerekir. Bir de Merih var. Adını sık sık duyarız. İsterseniz ona gidelim. Buranın yolu saatte 40 bin kilometre hızla ancak 57 günde alınır. Bize en uzak gezegenlerden Neptün ve Plüto'ya gitmek ise gece gündüz hiç durmadan bu hızla uçmak şartiyle ne kadar sürer biliyor musunuz? 12 yıl. Yani on iki yaşında rokete binseniz yirmi dört yaşında oraya varacaksınız.

Feza yolculuğu böyledir. Bu dediklerimiz sadece güneş sistemi içindir. Bir de güneş sisteminin ötesi var. Buradaki uzaklıklar hiç akıl almıyacak kadar çoktur. Meselâ güneş sistemine en yakın yıldıza gitmek isteyecek bir roketin saatte 40 bin kilometre hızla 119.591 yıl gitmesi lâzımdır.

Belki de şimdiye kadar insanların fezada seyahat ettiğini sanırsınız. Fakat henüz kimse gitmedi. Bununla beraber feza hakkında çok şeyler biliyoruz.

FEZA NEDİR?

Fezanın ne olduğunu biliyor musunuz? Hiçliği düşünebilirseniz fezayı da düşünebilirsiniz. Feza, içinde güneşimizin, başka yıldızların bulundukları plânet (gezegen) lerin ve peyklerinin dolanıp durdukları uçsuz bucaksız bir boşluktur. Fezada ne sıcaklık, ne hava, ne ses vardır. Feza simsiyahtır. Feza hiçliktir.

FEZA NEREDEDİR?

Peki, fezanın nerede olduğunu biliyor musunuz? Biz söyliyelim. Feza dünyamızı çevreleyen kalın hava tabakasının hemen ötesinden başlar. Bu hava tabakasına atmosfer denir. Çeşitli gazlardan meydana gelmiş olan atmosferin beşte biri oksijendir. Dünyadaki canlılar oksijen olmadan yaşayamaz.

Atmosferin kalınlığı yüzlerce kilometreyi bulur. Dünyadan uzaklaştıkça yoğunluğu da azalır. Deniz yüzünden 200 kilometre kadar yukarıda hemen hemen hiç hava yoktur. İşte feza o noktadan itibaren başlar.

Başka plânetlerin ve yıldızların da kendi atmosferleri vardır, ama onların atmosfe-

rinde bulunan gazlar başkadır.

Eğer gündüz fezaya bakarsanız göremezsiniz. Çünkü güneşin ışığını yansıtır, bu yüzden daha ötesi görünmez.

Ama bulutsuz bir gecede fezayı ve fezada bulunan şeyleri görebilirsiniz.

FEZADA NE VARDIR?

Milyarlarca ve milyarlarca kilometre ötede bulunan yıldızların ışığını görebilirsiniz. Bunların çok daha ötelerinde de yıldızlar vardır. Bu yıldızlar teleskopsuz görülmez. Fezanın daha da ötelerinde yine yıldızlar vardır. Milyonlarca ve milyonlarca yıldız.

Dünyamızın peyki olan Ay'ı ve diğer plânetleri de görebilirsiniz. Bu plânetlerden çoğunun ay'ları vardır.

Fezada göremediğimiz başka şeyler de vardır. Bunların başında **asteroidler** gelir. **Asteroidlerin** küçük bir ay kadar büyük, veya büyük bir dağ kadar küçükleri vardır. Sonra milyonlarca ve milyonlarca **meteor** (göktaşı) vardır. Bunların bazıları ev büyüklüğündedir. Bazıları da kum tanesi kadardır. Eğer bu meteorlar da bizim atmosferimize girerse o zaman onları görebiliriz. Çünkü atmosferdeki gazlara sürtünmekle hemen yanar ve parlak bir ışık çıkarırlar. Biz buna «yıldız akması» diyoruz.

Fezanın daha ötelerinde, yıldızlar arasında büyük gaz bulutları vardır. Bunların çapı milyonlarca kilometreyi bulur. Bunlar birleşerek yeni yıldızları meydana getirirler.

Bütün bunlara bakarak fezayı çok kalabalık sanacaksınız. Halbuki aksine feza hemen hemen boştur. Çünkü feza o kadar büyüktür ki, evinizin her odasına sadece bir tek kum tanesi koysanız, eviniz fezadan çok daha kalabalık olur.

* * * * * * * * * * * * *

İnekler dadılık eder mi?

Çayırda buzağıları ile beraber otlayan inekler nöbetleşe birbirlerine dadılık ederler. biri buzağılarla beraber kalır, onları bekler. Öbürleri çayırda rahat rahat otlarlar.

Ağustosböceği nasıl işitir?

Ağustosböceğinin kulağı yoktur; sesleri bacaklarından dolaşan gayet ince özel organlar vasıtası ile duyarlar.

* * * * * * * * * * * * *

FEZANIN BÜYÜKLÜĞÜ

Hiç sonsuz bir şeyi düşünmeye çalıştınız mı? Feza sonsuzdur. Yıldızlar arasındaki uzaklıklar akıl almayacak kadar büyüktür.

Bize en yakın yıldız olan güneş 150 milyon kilometre uzaktadır. Saatte iki bin kilometreye yakın bir hızla uçan bir roketle güneşe gitmeye kalksanız, iki yıl yolculuk etmeniz gerekir. Güneşten sonra en yakın yıldız milyonlarca kilometre uzaktadır. Bunların arası sadece boşluktur.

Feza o kadar büyüktür ki, yıldızlar arasındaki uzaklıklar kilometre ile ölçülmez. Bunun yerine ışık yılı birimi kullanılır. Biliyorsunuz en hızlı şey ışıktır. Saniyede 300 bin kilometre hızla gider. Işık yılı ışığın bir yılda aldığı yol demektir. Bu da aşağı yukarı on beş milyon kere milyon kilometre eder. Fezadaki bazı uzaklıklar ise milyarlarca ışık yılı ile ölçülür.

Böylece şimdiki bilgilerimize göre feza sonsuzdur.

Bir Çocuğun Başından Geçen

KORKUNÇ BİR KAZA

OKUL dağılmış, çocuklar güle oynaya evlerinin yolunu tutmuşlardı. Silvio da arkadaşlarından biraz geride gidiyordu. Her gün okuldan çıktıktan sonra Silvio ve arkadaşları bir korudan geçerek evlerine giderlerdi. O gün arkadaşları ona bir şaka yapmak istediler. İçlerinden biri :

— Bana bakın, dedi, ne buldum biliyor musunuz ? Sönmemiş kireç.

Bir başkası :

— Bende demirden bir kutu var, dedi, kireci kutuya koyup üstüne su dökelim.

Üçüncü çocuk da :

— Sonra Silvio geçerken yüzüne fırlatalım, diye bağırdı.

Küçük yaramazlar ne kadar korkunç bir şaka tasarladıklarından habersiz, söylediklerini yapmaya koyuldular. İşte Silvio yaklaşıyordu. Demir kutunun içine koyduklarını sönmemiş kirece biraz su ilâve edip kapağını kapattılar. Biri :

— Çabuk şu ağacın arkasına saklanalım, diye bağırdı, kutuyu bana verin, işte Silvio geliyor.

Silvio görünür görünmez kutuyu üstüne fırlattı. Kutu, zavallı çocuğun yüzünde patladı. Silvio korkunç bir çığlık atarak elleriyle gözlerini kapadı ve yere yuvarlandı. Silvio'nun iki gözü birden kör olmuştu. Üstelik zavallının ana ve babası da fakirdi. Silvio artık okuldan, arkadaşlarından, her şeyden uzak kalacaktı.

*

Fakat aradan birkaç yıl geçince, Silvio'nun şansı döndü. İyi kalpli bir komşusu, ölürken gözünün bir köre takılmasını vasiyet etmişti. Silvio'yu seçtiler. Gözlerinin kör oluşundan dört yıl sonra yapılan bir ameliyatla ölünün sağlam gözleri çocuğa takıldı.

Silvio, şimdi yeniden dünyamızın bütün güzelliklerini görebiliyor.

Şaşkın Fareler

TARLALARDA yaşayan fareler kendilerine güzel bir şehir kurmuşlardı. Bunların arasında iki tanesi vardı ki, bütün şehir halkının hayranlığını kazanmıştı. Bu farelerden biri babaanne, diğeri de dede idi.

Günlerden bir gün uğraşıp didinerek bir fıçı sirke bir fıçı da şıra yaptılar. İşleri bitince babaanne :

— Fıçılar birbirinin aynı, dedi, bunlardan hangisinin şıra, hangisinin sirke olduğunu nasıl anlayacağız ?

— Bundan kolay ne var, diye dede cevap verdi. Üzerlerine işaret koyarım.

Fıçıları mahzende bir masaya yerleştirdiler. Musluklarını sıkı sıkıya kapattılar. Sonra, dede bir tebeşir alarak fıçılardan birinin üstüne S yazdı. Bu, sirke fıçısıydı. Diğerine de Ş harfi yazmaya karar verdi :

— İşte, dedi, mesele halledildi. Ş şıra fıçısını, S de sirke fıçısını gösterecek.

Pek hatırlamıyorum ama galiba aradan bir hafta ya geçmiş ya geçmemişti. Bir gün kaymakam bunları ziyarete gelmez mi ?... Dede babaanneye :

— Aman ne şeref, dedi, değerli misafirimize ikramlarda bulunmalıyız.

Kaymakama büyük bir itibar gösterdiler. Babaanne :

— Gelişinize çok sevindik efendim, dedi, şıra içmek ister misiniz ?

Kaymakam :

— Teşekkür ederim, diye cevap verdi, hava pek sıcak, doğrusu fena olmayacak.

İkisi birden mahzene koştular. Dede hemen fıçıların yanına gitti. Birinin üstünde S yazılıydı. O halde bu sirke fıçısı olmalıydı. Bunun üzerine öteki fıçıya baktı. Aman Allahım onun üzerinde de S yazılı değil miydi ?

— Olur şey değil, dedi, birine S birine Ş yazmıştım. Şimdi ikisinin de üstünde S yazılı.

— Her halde Ş'nin işaretini koymayı unutmuş olacaksın.

— Çok doğru, şimdi ne yapacağız ?

Dede olanca gücüyle küpün birini çalkaladı. Lık-lık-lık diye bir ses duyuldu. Öbürünü

de çalkaladı. Ondan da aynı şekilde lık-lık-lık sesi geldi.

— Gördün mü, diye bağırdı, sesleri de aynı. Şimdi biz bunları nasıl ayırtedeceğiz ?

Bir müddet düşündükten sonra gidip tilkiyi çağırmaya karar verdiler. Tilkinin burnu iyi koku aldığı için belki onların bu müşkülünü halledebilirdi. Fakat tilki de işin içinden çıkamadı. Çünkü musluklar iyice kapatılmıştı. Başka bir taraftan da koku çıkmıyordu. O da bir akıl vererek :

— Gidip Doktor Kokarca'yı çağırın, dedi. Fıçıların röntgen filmini alsın. Belki o zaman içinde ne olduğunu anlarız.

Doktor hemen koştu. Röntgen makinelerini getirdi. Fıçıların filmini aldı. Çektiği filimleri ışığa tuttuğu zaman ikisinin de gri renkte olduğunu gördüler. Doktor :

— Makineye bakılırsa, dedi, ikisinde de aynı şey var.

Babaanne ise dövünerek :

— Ah, diyordu, zavallı kaymakam, nasıl susamıştır kimbilir ?

Tam o sırada merdivende ayak sesleri duyuldu. Kaymakam meraklanmış, olup bitenleri görmeye gelmişti. Çaresiz ona başlarına geleni anlattılar. Kaymakam :

— Ben bu meseleyi halledeceğimi sanıyorum, dedi, yalnız hepiniz buradan çıkmalısınız.

Bu emir üzerine herkes yukarıya çıktı. Oturup beklemeye başladılar. Bir saat sonra merdivende ayak sesleri duyuldu. Kapı açıldı ve kaymakam içeri girdi. Dede hemen :

— Sonu 48. sayfada —

BABA YAGA'NIN SIRRI

VAKTİYLE Baba Yaga adında bir büyücü kadın vardı. Bu kadın kedisiyle beraber bir ormandaki evinde yaşardı.

Cadı kadın ormanda otururdu ama, olup biten her şeyden de haberi olurdu. Günlerden bir gün Kıraliçenin bir çocuk doğurduğunu öğrendi. Ona mutlaka bir şey hediye etmeliydi. Düşündü taşındı sonunda büyülü bir mendil yapmaya karar verdi. Böyle bir mendil çocuğu her türlü kazadan koruyacaktı.

Büyücü kadın ve kedisi, oldukça uzak bir yerde canavar bir örümceğin yaşadığını biliyorlardı. Mendil ancak örümceğin ağından dokunursa büyülü olabilecekti. Cadı kadın kedisini çağırarak :

— Ağı getirmek işi sana düşüyor, dedi, ne yap yap, bana o örümceğin ağından bir iki yumak getir.

Kedi «Peki» diyerek derhal yola koyuldu. Burada başından geçenleri bir bir anlatmak çok uzun sürer. Güçlükle örümceğin yaşadığı yere giderek birkaç yumak örümcek ağı getirdi. Cadı kadın kedinin yumaklarla geldiğini görünce :

— Yaşasın, diye bağırdı, şimdi istediğim mendili dokuyabilirim.

Hemen çalışmaya başladı. Bir ay içinde mendili tamamlamıştı. Fakat ne yazık ki, bundan sonra işler umduğu gibi gitmedi. Ağı çalınan örümcek de örümcekler kıralıydı. Onun da elinden büyü geliyordu. Bir gece süvari kılığına girerek büyücünün evine baskın yaptı. O uykudayken kediyi de mendili de alıp kaçtı. Yalnız kaçarken yaptığı gürültü büyücü kadını uyandırdı. Kadın hemen süpürge sopasına binerek örümceğin peşine düştü.

Süvari kılığındaki örümcek yuvasına gelince tekrar eski haline dönmüştü. Bu arada büyücünün kedisinin ne korkular geçirdiğini anlatamam. Allahtan cadı kadın çok gecikmedi. Örümcek mendili aldığına çok sevindiği için sarayında şenlikler yapıyordu. Büyücü bu patırtıdan faydalanarak kedisini kurtardı. Fakat mendil meydanda yoktu. Üstelik kedi bu arada örümceğin bir asilzade kılığına girerek kıraliçenin vereceği ziyafete gidip bebeği çalacağını da öğrenmişti. Baba Yaga, kedisine:

— Bunu önlemek için, dedi, yapacak tek şey örümceğin sarayındaki küçük kurşun kutuyu çalmaktır. Bu kutu çalınırsa örümceğin bütün büyüsü yok olur. Üstelik çalınan mendilimizin de o kutuda olduğunu sanıyorum.

— Peki ne yapalım öyleyse ?...

— Yapacak iş kutuyu çalmaktır. Ben sana bir cam top vereceğim. Bu top yuvarlana yuvarlana örümceğin asıl sarayına kadar gidecek. Sen de topu takip ettin mi saraya varırsın.

Kedi hiç düşünmeden Baba Yaga'nın isteğini kabul etti. Cam top önde kendisi arkada yola koyuldular. Bir ara kedi çalılık bir yerde topu kaybetmez mi ? Ne yapacağını şaşırdı kaldı. Allahtan dostu olan bir kırlangıç uçup etrafı araştırarak topun nerede olduğunu gördü. Geri dönünce :

— Çok uzaklarda yuvarlana yuvarlana gidiyor, dedi. Sen yetişemezsin, gidip tilkiyi çağırayım.

Hemen tilkiyi çağırdı. Kedi tilkinin sırtına bindi, kuş da önden uçarak yolu gösterdi. Böylece cam topa yetiştiler. Bundan sonra kedi yine tek başına cam topun peşinden gitmeye koyuldu.

Nihayet saraya vardılar. Buraya büyük kaya parçalarının arasından giriliyordu. Kapıda bekçi falan yoktu. Kedi hemen içeriye daldı. Bir müddet yürüdükten sonra kulağına sesler geldi. Hemen yanıbaşında perdenin arkasına sakland: Gürültü geçince perdeyi aralayıp içeriye baktı. Burası büyük bir salondu. Gördüğü şeyler ise heyecandan kalbini durduracak kadar önemliydi. Canavar örümcek tahtına oturmuş birçok uşağın taşıdığı ye-

meklerin sofraya konmasını bekliyordu.

Kedi yemek bitinceye kadar hiç kıpırdamadan durdu. Yemekten sonra bütün uşaklar çekildiler. Örümcek de yerinden kalktı. Bunu fırsat bilen kedi de yumuşacık ayaklarıyla hiç gürültü etmeden onu takibe koyuldu. Bitmek tükenmek bilmeyen koridorlardan geçtiler. Birçok merdivenlerden çıktılar, nihayet büyük bir odaya geldiler. Burada yığın yığın altın vardı. Raflarında da irili ufaklı, renkli kutular duruyordu.

Kedi, kalbi küt küt çarparak bir altın yığınının arkasına saklandı. Maksadı örümcek çıkıncaya kadar burada beklemekti. Canavar örümcek bir müddet durduktan sonra dışarı çıkıp kapıyı kapattı. Kedi hemen gizlendiği yerden başını uzatarak :

— Şimdi, dedi, bu kutulardan hangisinin büyülü olduğunu anlamam gerekiyor.

Teker teker dokunmaya başladı. Kutulardan birine değince birden etrafa ışık saçıldı. O zaman bunun büyülü kutu olduğunu anlamakta gecikmedi. Hemen kutuyu alarak kapıya doğru koştu. Fakat ne yazık ki, kapı kapalıydı. Zavallı kedicik büyük bir ümitsizliğe düştü, etrafına bakındı. Nihayet odanın bir köşesinde, tavana yakın bir yerde demir parmaklıklı bir pencere gördü. Bütün kutuları oraya yığarak kendisine uzun bir merdiven yaptı. Büyülü kutuyu da kucaklayıp pencereye

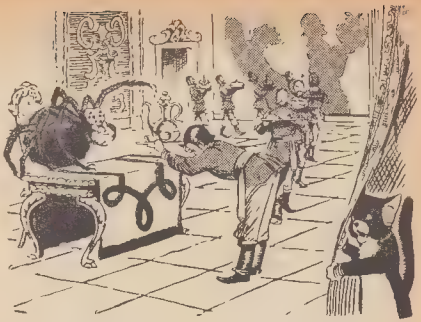

çıktı. Pencere parmaklıklıydı. ama kendisinin rahatça kaçabileceği kadar boşluk vardı. Vakit kaybetmeden dışarıya atladı. Ne yazık ki atlarken ayağının altına yığdığı kutular devrilmiş, büyük bir patırtı olmuştu. Çok geçmeden peşine düşecekleri muhakkaktı. İşte o sırada aklına fevkalâde bir fikir geldi. Doğruca örümceğin ahırlarına girerek gözüne kestirdiği bir atın yanına gitti. Büyülü kutu yanında olduğu için at onun sözünü dinledi. Kedi kutuyu da bir torbaya koyduktan sonra atın sırtına atladı, dolu dizgin yola koyuldu. O sırada sarayın kapıları açılmış, bütün muhafızlar arkalarına düşmüştü. Fakat onlara yakalanmadan büyücünün evine vardı. Büyücü kediyi görür görmez :

— Çabuk ol ! dedi, kıraliçe bugün büyük bir ziyafet veriyor. Mutlaka zamanında oraya yetişmeliyiz. Çünkü örümcek bebeğe bir zarar verebilir.

Doğruca saraya yollandılar. Mendil kutunun içindeydi. Varır varmaz Baba Yaga'nın ilk işi büyülü mendili bebeğin başına örtmek oldu. Artık prenses kurtulmuştu. Örümcekler kıralı bundan sonra ona bir zarar veremiyecekti. Zaten sihirli kutusu çalındığından saraya yaklaşamamıştı bile.

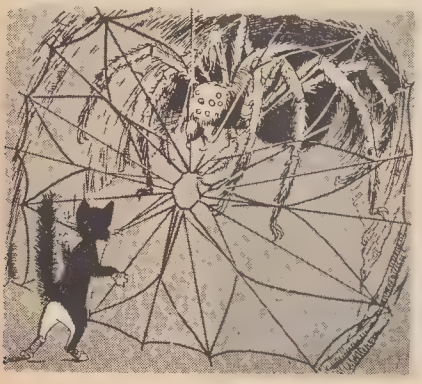

Denizi Evine Taşıyan Çocuk

BEN meraklı bir amcayım... Merakım çocuklara... Kim neyi en çok seviyor, kimin en çok kitabı var? Hangi çocuk resme bayılıyor, yahut hangisi müziğe düşkün... İşte benim de merakım bunları araştırmak.

Geçenlerde bir dostum:

— Denizi evine taşıyan çocuğu tanıyor musun? diye sordu.

— Hayır, tanımıyorum, dedim. Hem o ne demek öyle, deniz eve nasıl taşınır?

— Canım, senin anladığın gibi değil. Bu dediğim çocuk denizin görülmeyen sırlarını, zenginliklerini topluyor.

— Aman ne olursun adresini ver, ben de onunla konuşayım.

Osman Atabek'i ilk defa böyle tanıdım... Adresini öğrendikten sonra, yanıma fotoğrafçı amcayı da alarak yola koyuldum, o sokak senin, bu sokak benim nihayet evi bulduk.

İşte bu sayfalarda resimlerini de gördüğünüz Osman Atabek, denizi odasına taşıyan çocuktur. Osman, Saint-Michel Lisesi ihzari sınıfında okuyor. Birkaç yıldır merakı istiridye gibi deniz hayvanlarının kabuklarını toplamak. Çok tertipli bir odası var, küçük bir müze gibi. Özel bir vitrinde cins cins deniz canlılarının kabukları duruyor.

Peki böyle bir merak içine nereden doğdu acaba? Gelin bunu kendisinden dinleyelim:

— Taksim bahçesindeki çakıl taşlarından... Oradaki açıklı koyulu, türlü biçimdeki çakılları pek severdim, sonra bunları toplamaya başladım.

— Ne kadar zamandır topluyorsunuz?

— Üç yıldır.

— En çok nereden topladın bunları?

— Ada sahillerinden.

— Koleksiyonunuzu daha yakından görebilir miyim?

O zaman Osman, büyük bir itina ile vitrinin çekmecelerini açmaya başlıyor.

Aman Allahım ne harikulâde şeyler... Bu kadar çok renk ve biçimde deniz kabukları olacağını imkânı yok tahmin edemezdim. Bunları ikiye açıp pamukların üzerine koymuş. Boy boy, renk renk kabuklar kelebeklere benziyor. İçlerinde iki parmakla tutulabilecek kadar küçükleri, iki yumruk kadar büyükleri var. Hepsini cins cins ayırmış,

Bu koleksiyondaki renk ve çeşit zenginliği Osman Atabek'in bu işe çok meraklı olduğunu gösteriyor. Topladığı kabukların, mavilisi, pembesi, grisi, hemen her renkte olanı var. Bunların kimi küçük, kimi büyük... Bazısı dümdüz, cilâlı gibi, bir kısmı tırtıllı, bazıları da kirpi gibi diken diken... Osman Atabek:

— Bu kocamanları çıkarırken çok dikkat etmek lâzım diyor. İnsanın elini kıstırıverirler.

— Aman, deme, peki sen bunları nasıl çıkarıyorsun?

— Büyük istiridyeler kumda gömülü olur. Önce etrafını açmak lâzımdır, sonra iki yanından tutup çıkarılır.

— Ben sahilde hiç böylelerini görmedim.

— Bunlar sahilde olmaz ki, suyun içindedirler.

— Yok canım, demek dalıp da çıkarıyorsun ?

— Elbette, bu gördüklerinizin hepsini, bir, iki metre derinlikten çıkardım. Bazan bir tanesini çıkarmak için birkaç defa dalmak gerekir.

Osman'ın koleksiyonunda deniz yıldızları da var. Bunların bir kısmını kurutulmuş yosunların üstüne koymuş. Yosunları kurutmak da kendi fikri. Hani çiçekleri, yahut yaprakları kurutursunuz ya, tıpkı onun gibi... Kurumuş yosunlar, yapraklı, küçük ağaç dallarına benziyor.

Ben bu güzel şeylere dalmış bakarken Osman bir dolabı açtı, içinden üç küçük şişe çıkardı. Şişelerde formol içinde küçük bir fare, bir kertenkele, bir yavru kuş vardı. Bu da Osman kardeşin başka bir merakı. Kısacası bu çocuk tabiata âşık. Büyüyünce belki de bir tabiat bilgini olacak. Sahi iyi aklıma geldi :

— Peki büyüyünce ne olmayı düşünüyorsun ?

— Avukat.

Doğrusu bu cevap beni şaşırttı. O da şaşkınlığımı anlamış olacak ki :

— Bunlar sadece merak, diyor, boş vakitlerimde bunlarla oyalanmak bana zevk veriyor.

— Peki hayvanları sever misin ?

— Elbette, evde bile beslemek isterim.

— Hangi hayvanları en çok seversin ? Köpek mi ? Kedi mi ?

— Hayır, kirpi, kertenkele, beyaz sıçan.

Biz böyle konuşurken annesi içeri girdi :

— Osmanın pul merakı da vardır... Pullarını da göstersene Osman...

Aman ne tertipli, ne meraklı çocuk... Herhalde çoğumuz boş zamanlarımızı onun kadar değerlendiremiyoruz. Annesinin kolunda bir bilezik gördük. Onu da Osman yapmış .. Bilezik tahtadan. Osman denizden topladığı kabukların en güzellerini bir bir bileziğin üstüne yapıştırmış. Böylece aramakla bulunamıyacak kadar güzel bir şey meydana gelmiş.

Kısacası Osman güzeli seviyor ve daima daha çok öğrenmek istiyor. En çok sevdiği şeylerden biri de kitap okumak. Evet, okuya okuya avukat olacak inşallah. Bu kadar emek ise sırf merakını tatmin etmek, boş zamanlarını değerlendirmek için. Böylece hem eğleniyor, hem de kendisine faydalı oluyor. Doğrusu Osman Atabek'i tebrik etmek isterim.

Yazımın başında ben «meraklı amcayım» demiştim. Bunu unutmayın. Sizin de Osman gibi merakınız varsa bana bildirin. Evinize gelip sizinle konuşur, sonra da gördüklerimi Doğan Kardeş'e yazarım.

Meraklı Amca

KEDİ KARANLIKTA GÖRÜR MÜ ?

Kediler zifiri karanlıkta göremezler. Kedilerin gözlerinin gerisindeki satıhlar dışardan gelen en hafif bir ışığı bile alıp aksettirebilirler. Bu ışık bir parıltı hasıl eder ve kedi bununla etrafını görür. Fakat hiçbir ışık eseri olmayan zifiri karanlıkta kediler de diğer hayvanlar gibi, hiçbir şey göremezler.

VAKVAKA KARDEŞ

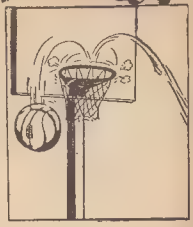

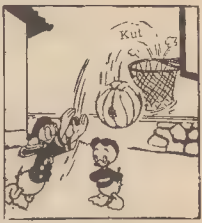

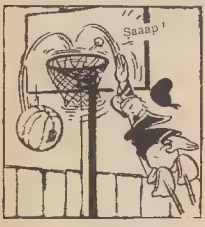

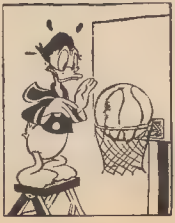

Gezmek, görmek ne iyi!..

BU, olmuş bir hikâyedir. 1930 yılında genç bir Amerikalı karı koca dünya seyahatine çıktılar. Maksatları hem dünyayı görüp tanımak, hem de vahşî kabilelerin ve hayvanların resmini çekmekti. Bu seyahatte başlarına gelmedik macera kalmadı. Borneo'ya gittikleri zaman Martin yabanî mandaların filmini çekmek istedi. Halbuki bu hayvanlar pek tehlikeliydiler. Nitekim çok geçmeden hücuma kalktılar. O kadar korkunç bir manzaraydı ki bu, Martin kendinden geçmiş filmi çekmekte devam ediyordu. Hayvanlar hücuma geçerken karısı Osa korkudan bir çığlık attı. Mandalar ne oluyor diye şaşırıp durdular. Sonra da çekilip gittiler.

Bir başka defa da fillerin filmini çekiyorlardı. Yerliler onları büyük bir sürünün olduğu tarafa götürmüşlerdi. Bir ara ne olduğu bilinmez, fillerin başı haykırarak karı kocanın üzerine yürüdü. Bütün filler onu takibettiler. Martin hemen :

— Çabuk ağaca tırman Osa, diye bağırdı. Kendisi de makinesini boynuna astığı gibi tüfeğini kaparak ağaca tırmandı. Allahtan büyük bir ağaçtı bu. Filler uzun müddet ağacın etrafında dolaşıp durdular. Bir şey yapamıyacaklarını anlayınca da çekilip gittiler.

Birkaç ay süren seyahatten sonra Martin ve Osa Londraya döndü. Yanlarında yerlilerin hediye ettiği birkaç maymun da vardı. Otele indikleri gün Osa :

— Haydi dışarı çıkıp biraz öte beri alalım, dedi.

— Olur, yalnız kapıyı sıkı sıkı kapamayı unutmayalım. Yoksa maymunlar kaçar.

Birlikte kapıyı kapatıp çıktılar. Akşamleyin döndükleri zaman otel büyük bir heyecan içindeydi. Otel müdürü telâşla onları karşılıyarak :

— Odanızda korkunç şeyler oluyor, dedi, hayaletler mi bastı nedir ? Acayip sesler geliyor.

Karı koca bunun sebebini biliyorlardı. Hemen odalarına koştukları zaman onlar da bağırmaktan kendilerini alamadılar :

— Maymunlar nereye gitmiş ?

Ama ilk heyecanları geçince onların nerede olduğunu gördüler. Biri abajura tırmanmış, biri de perdeye tutunarak pencerenin en üstüne çıkmıştı.

*

Karı kocanın çektiği resimlerle filimler onlara büyük bir şöhret sağlamıştı. Birkaç yıl memleketlerinde kaldıktan sonra bu defa da Afrika'ya gitmeye karar verdiler. Afrika'da ilk önce Kenya'ya gittiler. Burada Antilop sürüleri olduğunu biliyorlardı. Fakat bu hayvanlar pek ürkek olduklarından onların filmini almak kolay olmuyordu. Bunun için Martin özel bir objektif kullandı. Bu sayede hayvanlara yaklaşmadan filimlerini çekebiliyordu. Uzaktan filim çekmeye yarayan bu âlete Tele - objektif deniyordu.

Antilopların filmini çektikten sonra Habeşistan hududunda bir yerde iki dostuyla birlikte kamp kurdular. Sonra da gergedan aramaya başladılar. Gergedanı bulmak umduklarından daha kolay oldu. İri yarı bir gergedan otların

arasında uyukluyordu. Fakat aksilik burada da kendisini gösterdi. Yerlilerden birinin yaptığı gürültü hayvanı uyandırdı. Kocaman gergedan hemen kalkarak zavallı seyyahların arkasına düştü. Kamptakiler alabildiğine kaçarak bir büyük ağacın arkasına saklandılar. Gergedan karşısında kimseyi bulamayınca çok şaşırdı, sağa sola bakınmaya başladı. İşte o sırada Martin çok fena bir hareket yaptı. Bulunduğu ağacı değiştirmek istedi. O zaman koca hayvan onun üstüne yürüdü. Önde Martin, arkada gergedan ağacın etrafında dönüp duruyorlardı. Nihayet içlerinden biri ateş etmek zorunda kaldı. Doğrusu iyi nişan almıştı. Çünkü bir tek

SONBAHAR GELİYOR

Sonbahar geliyor, serçe
Yuvanı nereye yapacaksın
Ayva çiçek açmadan önce ?
Meyvaların içi geçecek,
Rüzgâr başka çeşit esecek,
Yağmurlarla ıslanacaksın.
Halbuki ne kadar sıcaksın.

Cahit KÜLEBİ

atışta hayvan yere yuvarlandı ve öldü.

Yine o bölgede dolaşırken çok güzel bir göl keşfettiler. O kadar güzeldi ki, karı koca buraya «Cennet Gölü» adını taktılar, bu gölün kıyısına küçük bir kulübe yapıp tam dört yıl yaşadılar. İlk defa olarak hakiki bir «Fil okulu» na da orada rasladılar. Filler yavrularına nasıl bağıracaklarını öğretiyorlardı. Önce kendileri bağırıyor, sonra da yavruları onların bağırtısını taklit etmeye çalışıyorlardı.

Genel olarak yabanî hayvanlar hattâ aslanlar bile seyyahlara hücum etmediler. Yalnız bir gün kazara Martin ve Osanın uyandırdığı bir aslan kulaklarını kısarak homurdanmaya başladı. Bir yandan da kuyruğunu sallıyordu. Martin hemen makinesini alarak hayvanın filmini çekti. Osa endişeli bir sesle :

— Bu hayvanı pek güzüm tutmuyor, dedi.

— Korkma, diye Martin cevap verdi. Bizi korkutmak istiyor. Hiçbir şey yapmaz.

Fakat bunda yanılmıştı. Aslan birden atladı.

Fakat Osa eli tetikte bekliyordu. Artık bu gibi tehlikelere de alışıktı. Hemen tüfeğini ateşleyip hayvanı vurdu.

Martin o kadar tehlikeleri atlattıktan sonra ne yazık ki, Amerika'ya dönüşünde bir uçak kazasında öldü. Karısı hâlâ yaşıyor.

BELKİ DE HAKLI

İki arkadaş vapurda konuşuyorlardı :

— Yeni aldığın radyo nasıl ?

— Hiç iyi değil ! Her halde bir lokomotifle beraber yapılmış olacak...

— Neden ?

— Her istasyona gelince düdük çalıyor da ondan...

★

BU DA İŞ Mİ ?

İki arkadaş yolda karşılaştılar. Biri :

— Sorma azizim, dedi, elmayı elmas yapan bir şey keşfettim.

Öteki merakla sordu:

— Nasıl şey o ?...

— Gayet basit : Elmanın sonuna bir (s) harfi ekliyorum...

ANLIYAMIYORMUŞ !

Süha karnesini eve getirdiği vakit babası yine matematikten kırığı olduğunu görünce :

— Matematik yine kırık, dedi... Neden böyle. Bir türlü anlıyamıyorum.

Küçük Süha boynunu büktü :

— Ben de bir türlü anlıyamadığım için kırık alıyorum ya baba !

★

TERS ÇORAP

— Çorabını ters giymişsin Meral, haberin var mı ?

Meral — Tabiî var...

— Neden değiştirmiyorsun ?

Meral — Öbür tarafında delik var da...

SANDUVİÇ

— Garson, ben sana yumurtalı sanduviç ısmarladım, sen tavuklu sanduviç getirmişsin...

— Kusura bakmayın bayım, arzunuzu biraz geç haber vermiştim de...

★

Öğretmen Ahmed'e sordu :

— Kedi hakkında yazdığın yazı kardeşininkinin aynı. Neden böyle ?

Ahmet, hiç düşünmeden cevap verdi.

— Ayni kediyi anlattık da ondan !

★

— Kızım, balıklara taze su verdin mi ?

— Hayır anne, daha eskisini bitirmemişler ki !...

BEYAZ GEYİĞİN HAYALİ

KUZEYDEKİ ağaçlık dağların eteğinde güzel bir göl vardı. İşte büyük beyaz geyik, hiç kimsenin öldüremediği beyaz geyik orada yaşardı.

O devirde hayvanlar kıralı kaplumbağa idi. Kuşlara ve diğer hayvanlara hükmeden oydu. Kaplumbağanın şef olması boşuna değildi. Çünkü kabuğu kalındı, sırasında başını içeriye çekebiliyordu. Öte yandan kurt onu fena halde kıskanırdı. Zaten hikâyemiz de bundan doğdu.

Bir gün kaplumbağa bütün hayvanları toplantıya çağırdı. Ancak toplantıya gelirken hepsinin yapacağı çok önemli bir iş vardı. O zamanlar hayvanların sihirli bir kesesi olurdu. Güzellik ve kudretlerini veren büyü o sihirli kesede dururdu. Her hayvan kesesini boynunda taşırdı. Yalnız böyle bir toplantı olacağı zaman bütün hayvanlar keselerini kaplumbağanın önünde duran sepete bırakırlardı. Böylece toplantının eşit şartlar altında geçmesi sağlanırdı.

Kurt bütün bunları biliyordu. Toplantı lâfını duyunca sihirli keselerin konduğu sepeti bulup saklamaya karar verdi. Bu, bütün hayvanların kuvvetini azaltacaktı. Öte yandan kendisi de hepsinin gücünü kazanmış olacaktı.

O gece toplantı yerine giderken ayının uyuduğunu gördü. Sihirli kesesi de boynunda asılıydı. Kurt onu görünce keseyi hemen çalmaya karar verdi. Böylece işine bir an önce başlamış olacaktı. Büyük bir dikkatle ayıyı uyandırmadan keseyi çalmayı başardı.

Ertesi gün bütün hayvanlar toplantı yerinde buluşmuşlardı. Kaplumbağa kesik bir ağaç gövdesine çıkarak :

— Herkes burada mı ? diye sordu.

— Buradayız.

— Ayının sesini duyamıyorum. Ayı nerede ?

Kaplumbağa etrafına bakındıktan sonra devam etti :

— Şimdi her şeyden önce keselerinizi sepete bırakın bakalım.

Bütün hayvanlar bir bir keselerini bıraktılar. Kurt da aynı şeyi yaptı. Fakat sepete bıraktığı kese kendisinin değil, ayınınkiydi. Kaplumbağa sepete bakarak :

— Ayının kesesi var, kendi yok. Halbuki kurt burada, onun da kesesi yok.

Kurt bütün hayvanların keselerini bıraktığını görünce artık harekete geçme zamanı geldiğini anladı. Hemen ağaç kütüğünün üstüne fırlıyarak kaplumbağayı yere yuvarladı. Bütün hayvanlar birden aynı anda kurdun üstüne atılmak istediler. Fakat kuvvet keseleri sepetin içindeydi. Hiçbirinde savaşma gücü kalmamıştı. Bu yüzden kurda dokunamıyorlardı bile. Kurt dişlerini göstererek .

— Geri durun ! diye bağırdı. Sizin şefinizi bir pençede yere serdim. Bundan sonra başkanınız benim. Bana itaat edin.

harbe götüreceğim.

Kurt kendinden geçmiş böy- konuşurken eski şef kaplum- za boş durmamıştı. Bin bir ülükle tekrar ayakları üstü- döndükten sonra kurdun ecanından ve dalgınlığından dalanarak ağır ağır sepete laştı ve birdenbire sıçrayıp e oturdu. Aynı anda sihirli eler sıçrayıp etrafa yayılan umlar gibi dağılarak sahip- ni buldular. Bir tanesi de manın ta içlerine kadar uça- ak ayıyı buldu.

Bütün hayvanlar eski kud- etlerini kazanmışlardı. Hepsi rden kurdun etrafını çevirdi- Artık hiçbiri ondan orkmuyordu. O sırada ayı çı- geldi. Zavallı, kesesi çalın- ğı için uyanamamış, olduğu erde kalakalmıştı. Ağlıyarak :

— Başıma gelenleri sorma- n, dedi, sihirli kesem çalın- mış. Bir türlü kendimi topla- yamadım. Sonra nasıl oldu bilmiyorum. Tekrar geri geldi.

Kurdu çember içine alan hayvanlar uzun zaman düşündükten sonra onu yakalayıp avcılara teslim etmeye karar verdiler. Kurt bunu haber alınca çok korktu. Çemberin en zayıf bir tarafını seçerek ileri doğru fırladı. Oradaki bir tilkiyi ısırdıktan sonra kaçıp gitti.

Kaçmak kolaydı ama, saklanmak çok daha güçtü. Şimdi bütün hayvanlar kendisine düşman olmuştu. Nasıl olsa bunlardan biri onu görecek, hem diğer hayvanlara hem de avcılara haber verecekti. Kurt bu korkunç düşünceler içinde dağa kaçmağa karar verdi. Dağın en yüksek tepelerine kadar çıkıp saklanmak, böylece kötülük ettiği kimselerin vereceği cezadan kurtulmak istiyordu. Çıktı... dağın en yüksek tepesindeki ağaçlık bir düzlüğe vardı. Ay yükselmiş, etrafa donuk bir ışık saçıyordu. Kurdun korkusu hâlâ geçmemişti. En ufak bir sesten ürküyordu. Aya bakarak bir müddet korkusundan uludu, uludu... Sonra kulaklarına bir ses geldi. O tarafa bakınca bir de ne görsün, büyük beyaz geyik değil mi?... O, vaktiyle herkesin sevdiği geyiği tam bu yerde avlayıp öldürmüştü. İşte biraz ilerde ay ışığında görülen beyaz şeyler onun kemikleriydi. Demek geyiğin hayaleti onun peşini bırakmıyordu. Korktu, kaçmak istedi, fakat birden vücuduna bir şeyler saplandığını ve yerden kaldırıldığını hissetti. Hayalet geyik onu boynuzlarına alarak yakalamıştı. Kurdu yakaladıktan sonra vâdilerin üzerinden uçarak toplantı yerine geldi. Oradaki hayvanlar şaşırdılar. Geyik :

— Geçen yıl, dedi, beni uyurken yakalayıp öldürmüştü. Ben de şimdi onu size teslim ediyorum. Cezası neyse verin...

Yaralı kurdu hayvanların önüne attıktan sonra geldiği gibi sessizce uzaklaştı. Kurt böylece başkalarına yaptığı kötülüğün cezasını buldu. O günden beri bütün avcılar kurtlara düşmandır.

HABERİNİZ VAR MI?

Yapı ve Kredi Bankası 1958 yılında müşterilerine 40 apartman dairesi ve 1 milyon lira tutarında zengin para ikramiyesi dağıtıyor.

Siz de Yapı ve Kredi Bankasından kumbaralı bir İkramiyeli Aile Cüzdanı alarak bu zengin çekilişlere katılınız.

Bugüne kadar bir çok çocuğa Yapı ve Kredi Bankasından ev, apartman dairesi ve çeşitli para ikramiyesi çıkmıştır.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

— Başı 10. sayfada —

B. M. in Hizmetleri

Teşkilât şimdiye kadar pek önemli hizmetlerde bulunmuştur. Barışı korumak için ve barışı bozanlara, başka memleketlere saldıranlara karşı icabında milletlerarası askeri kuvvet göndermek yetkisine de sahip olan B.M. 1950 de Kuzey Kore'nin tecavüzüne uğrayan Güney Kore'ye askeri kuvvetlerle yardım etmiş ve Güney Kore'nin bağımsızlığını ve topraklarını korumuştur. Bu harekete ilk katılan devletlerden biri Türkiye Cumhuriyeti oldu ve kahraman Türk askerleri Kore'de büyük yararlık göstererek cihanın takdirini kazandı. Hâlâ bir Türk tugayı Güney Kore'de bulunmaktadır.

B. M. in 6000 kişilik bir kuvveti geçen yıldan beri Gazze'de İsrail ile Mısır orduları arasında durmakta ve bu ordunun çarpışmasını önlemektedir.

Yardımcı Teşkilât

UNESCO, B. M.'in eğitim, ilim ve kültür yolu ile milletler arasında barış ve dostluk sağlamağa çalışan büyük bir kurumdur. Kendi alanında dünyanın birçok yerlerinde çok faydalı hizmetlerde bulunmaktadır.

UNILEF. Milletlerarası muhtaç çocuklara her türlü yardımlarda bulunan bu kurumun da hizmeti önemlidir. Son yıllarda okullarımızda çocuklara dağıtılan süt tozu, tereyağı, ve peynirler bu kurum tarafından sağlanmıştır.

B. M. de Türkiye

Türkiye daha başından beri Birleşmiş Milletlerin üyesi olduğu gibi onun yardımcı teşkilâtında da üyedir. UNESCO ya ilk kuruluşunda üye olmuştur. Esasen yurtta ve cihanda barış ülküsüne bağlı olan milletimiz Birleşmiş Milletlerin ana ilkelerini samimî olarak benimsemiş bulunmaktadır.

A. B.

BAHÇEM

Benim güzel bir bahçem var
İçinde neler var, neler var
Tavşan mı istersin, çiçek mi?
Yoksa renk renk kelebek mi?
Ah benim küçük bahçem,
Ömrümü hep seninle geçirsem.

Tülin ULU

ARANAN ANAHTAR

— Başı 7. sayfada —

caklıkla da yakından ilgilidir. Meselâ alevde bulunan atom ve moleküllerin hareketi son derece şiddetlidir. Bu büyük sür'at yüzünden alev sıcaktır. Moleküllerinin hareketi yavaş olan maddeler soğuktur. Cisimlerin sıcaklığını sağlayan şey moleküllerinin hareketidir. Bir buz parçasındaki moleküller hareketsizdir. Buz bir cezve içinde aleve tutulursa alevin hızlı molekülleri cezveye şiddetle çarpar. Bu çarpış cezve moleküllerinin hareketini arttırır. Yâni cezveyi ısıtır. Dolayısiyle cezvenin içindeki buz da ısınınca moleküllerinin hareketi artar, yâni erir. Sıcaklık büsbütün artınca moleküller büsbütün uçmaya başlar, yâni gaz haline geçer. İşte buhar gücünün esası budur. Dünyanın her yerinde çeşitli işlerde kullanılan buhar, gücünü moleküllerin bu müthiş hareketinden almaktadır.

ŞAŞKIN FARELER

— Başı 37. sayfada —

— Meseleyi hallettiniz mi Kaymakam Bey? diye bağırdı.

— Etmez olur muyum? Hem de tam on bardak şıra içtim.

— Peki ama hangisinin şıra olduğunu nasıl anladınız?

— Ondan kolay ne var? Muslukları açıp tadına baktım.

Herkes Kaymakamın bu aklına hayran olmuştu. O şapkasını alıp veda ederken dede:

— Çok akıllı, diyordu, tevekkeli kaymakam olmamış.

★

5. sayfadaki «Alacanın Kulakları Nerede?» adlı yazının cevabı:

İneğin kulakları neredeymiş gördünüz mü?

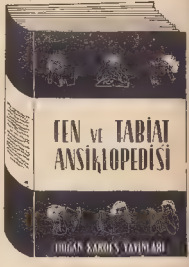

Bütün bilgileri bir ciltte toplayan ilk ansiklopedi

Eksikleri tamamlanmış, haritaları yeniden yapılmış

İKİNCİ BASKI

Fiatı 15 Lira

DOĞAN KARDEŞ YAYINLARI

Amerikada Dev Adamlar

HER şeyin en değişik ve en tuhaf olanına Amerika Birleşik Devletlerinde raslanıyor. Buna artık alışıldı. Amerikalıların yaptığı en tuhaf şeylerden biri de kayalık bir yamacı yontarak yaptıkları reisicumhur başlarıdır.

Güney Dakota'da Kara Tepeler denen granit bir dağ vardır. Bu dağın tepesinde son kayayı yontarak dört reisicumhurun büstlerini yapmışlardır. Bunlar sıra ile Washington, Jefferson, Lincoln ve Thedore Roosevelt'dir.

Tahmin edeceğiniz gibi, büyük bir dağın tepesindeki granit kayalarını yontarak bu dört başı yapmak son derece güç bir iştir. Bu heykellerin başka bir özelliği de değişik tipteki insanları bir araya getirmesidir. Meselâ Washington çok zengin bir ailenin çocuğu olduğu halde onun yanında duran Lincoln bir kulübede doğmuştu.

Birbirlerinden bu kadar farklı yerlerde doğan bu iki insan nasıl oldu da bu büyük devlet içinde bir kahraman derecesine yükseldiler. Bunun sebebini fakir veya zengin olışlarında değil, yaradılışlarındaki benzerlikte aramalıdır. Bu benzerlik her ikisinin de dürüst ahlâklı oluşlarıdır. Washington Amerika'ya bağımsızlığını kazandırmış ve bu memleketin ilk reisicumhuru olmuştur. Lincoln ise Amerika'daki Kuzey, Güney devletleri arasındaki savaş sırasında başkanlık etmiştir.

Söylenegelen hikâyeler her ikisinin de daha çocukken çok dürüst olduğunu anlatmaktadır. Çocukken dürüst olan insanların büyüyünce milletlerin gönlünü fethedecek işler başardığı meydandadır.

Bizim memleketimizde de dürüstlük ve namuslulukları sayesinde milletin başına geçen büyük kahramanlar her devirde görülmüştür. Şüphesiz bunların başında Atatürk gelir. Gerçek olan hepsinin de çocukken güvenilir bir insan olmasıydı.

Siz de onlardan biri olmak istemez misiniz sevgili çocuklar?

BİLMECE BULMACA...

BU İKİ RESİM BİRBİRİNE EŞ Mİ?

Bu iki resme dikkatlice bakın. Birbirinin aynı gibi görünüyor değil mi? Halbuki bu resimlerde birçok ayrılıklar vardır. Bunları bulun bakalım.

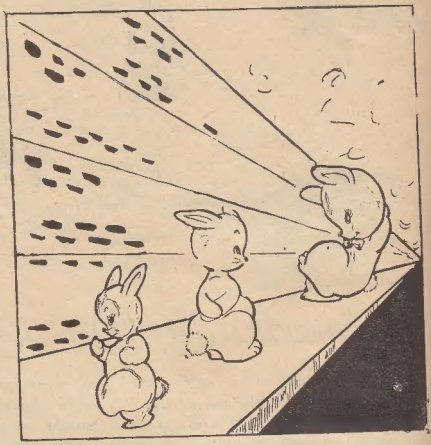

HANGİSİ DAHA BÜYÜK?

Önce tahmin edin, sonra elinize bir cetvel alıp tavşanları ayrı ayrı ölçün. Acaba tavşanlardan hangisinin boyu daha uzun?

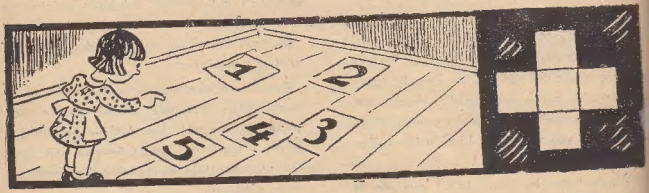

Bu sayıları karşıdaki karelerin içine öyle yerleştiriniz ki, yukarıdan aşağı ve sağdan sola toplamları aynı olsun.

Yarışmamızdan Resimler

Doğan Kardeş'in 11 Aralık çarşamba günü İstanbul ilk okulları arasında yaptığı resim ve kompozisyon yarışmalarının büyük bir ilgi ile karşılandığını ana - babalar, öğretmenler ve sevgili okuyucularmızdan aldığımız mektuplardan öğreniyoruz.

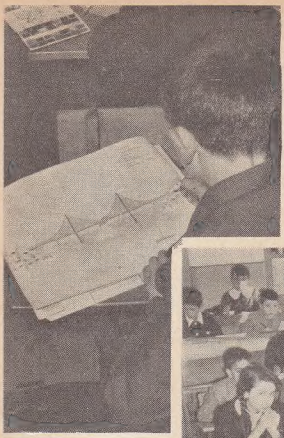

Bu yarışmalar İstanbuldaki ilk okul öğrencileri arasında her yıl yapılacaktır. Şimdiden hazırlanın!

★

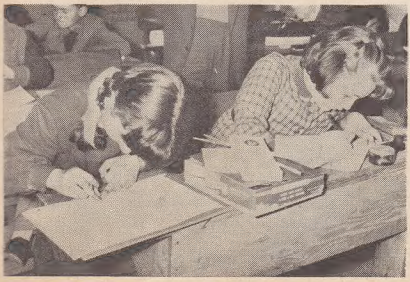

★

Bu sayfalardaki resimlerde o gün Fatih'te Akşemseddin, Kadıköy'de Gazi Mustafa Kemal ilk okullarında resim ve kompozisyon yarışmasına giren kardeşlerden bazılarını görüyorsunuz.

★

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.